

sastamala.fi

Hyvinvointikertomus 2021-2024

Sisältää vuosikertomuksen 2024

Hyvinvointikoordinaattori Mervi Saari
Graafinen suunnittelu Heini Haake

SASTAMALA
sopivasti sykettä

Hyvinvointikertomus

Velvoite perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) § 6:

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain.

Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kahteen osaan:

hyvinvointikertomukseen, joka kuvaa hyvinvoinnin nykytilanteen

hyvinvointisuunnitelmaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi

Hyvinvointikertomus 2021-2024 on erillinen kirjallinen raportti, jota tämä esitys täydentää. Laaja hyvinvointikertomus ja tämä täydentävä esitys sisältää myös vuosikertomuksen 2024.

Hyvinvointisuunnitelma 2021-2024 on vahvistettu kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2021. Hyvinvointisuunnitelma 2025-2030 on valmistelussa.

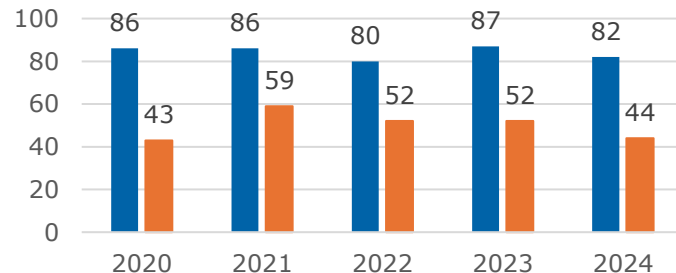
Tähän esitykseen on koottu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kesäkuussa 2023 antaman asetusehdotuksen (Järjestämislaki 29§) mukaiset hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön mukaiset indikaattorit. Lisäksi esitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen tuloksia. Edellä mainittujen lisäksi esitetään joitain täydentäviä indikaattoreita.

On tärkeää muistaa, että yksittäisen indikaattorin perusteella ei voida muodostaa kattavaa tilannekuvaa; sen sijaan on tärkeää hyödyntää useampia indikaattoreita ja täydentää tietoa ymmärryksellä valtakunnallisista ja paikallisista ilmiöistä, jotta saadaan kokonaisvaltainen kuva tilanteesta.

Kunnan HYTE-kerroin muodostuu kahdesta indikaattorista

HYTE-indikaattoreiden keskiarvo vuosina 2020-2024 Sastamalassa

■ Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

■ Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattorit

- kuvaavat kunnan nykytilan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
- Niitä on yhteensä 15 kappaletta.
- Prosessi-indikaattorit on kerätty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Terveyden edistämisen aktiivisuus (TEA)-tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista.
- TEA-viisarien tulokset päivittyvät joka toinen vuosi, eli sama arvo on mukana kahden perättäisen vuoden laskennassa
- THL varmistaa ilmoitettujen tietojen oikeellisuuden muun muassa laatuselosteella.

Kuntajohto - Sastamala

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

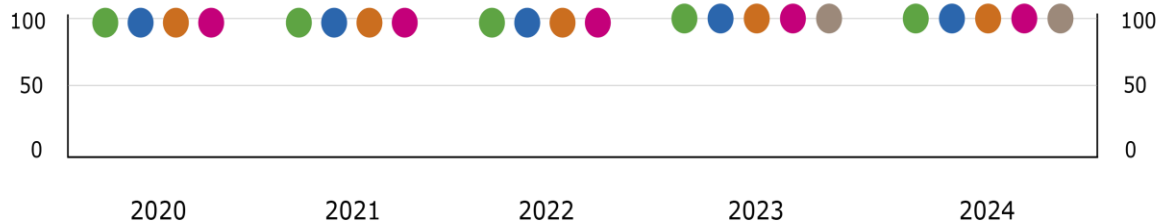
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

Lähteet: Sotkanet 5336, 5331, 5330, 5333 ja 5335

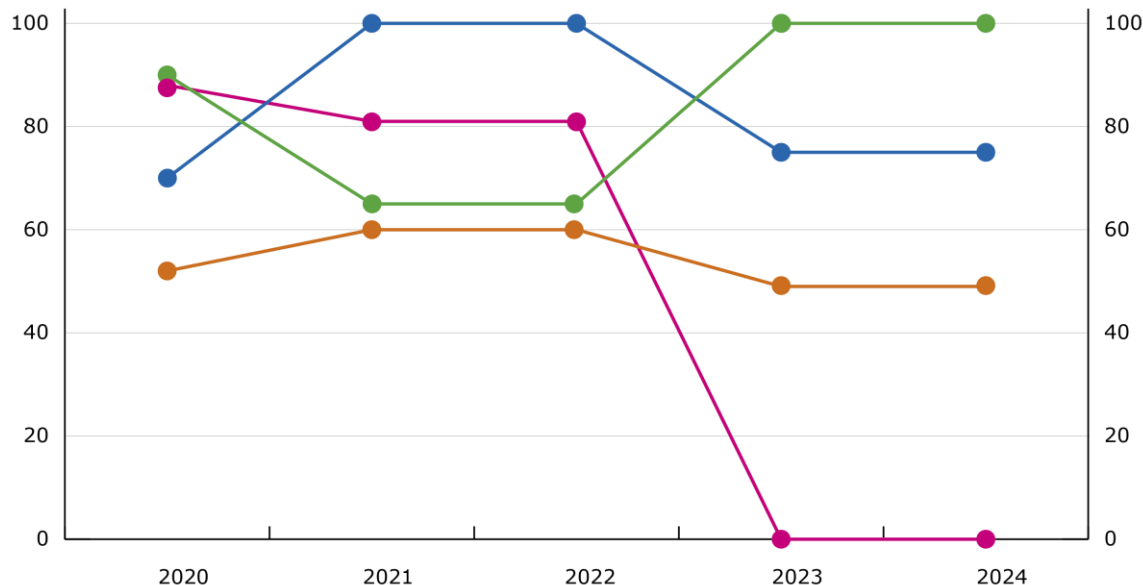
Peruskoulu - Sastamala

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkistaminen kolmen vuoden välein

Kouluissa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokasuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisestä

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Kouluissa on pitkät liikuntavälitunnit

Lähteet: Sotkanet 5309, 5313, 5316 ja 5317

Kulttuuri ja liikunta

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikunta-seurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

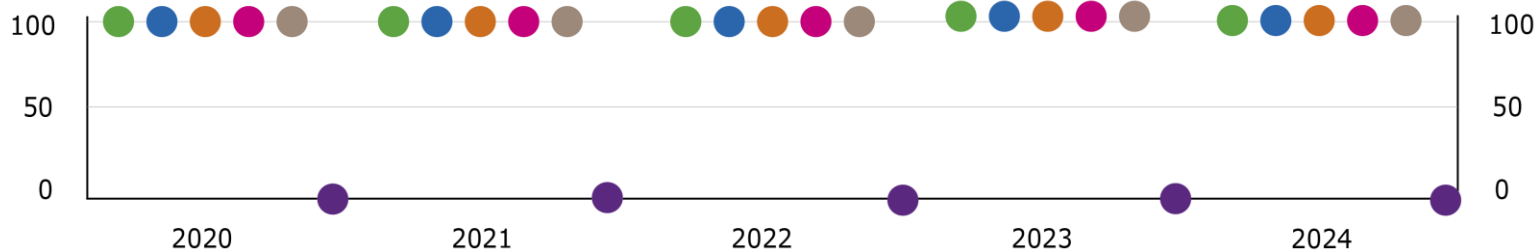
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumis-ryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Lähteet: Sotkanet 3984, 5323, 5321, 5327, 5320 ja 5328

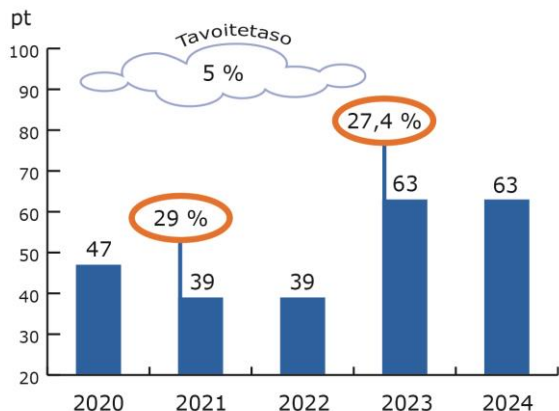
Tulosindikaattorit – alkuperäinen ja skaalattu versio

Tulosindikaattorit arvioivat hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimenpiteiden tehokkuutta.

- Kunnille on asetettu kuusi tulosindikaattoria. Niistä jokaisessa on olemassa **alkuperäinen ja skaalattu versio**.
- Sekä alkuperäisellä tulosindikaattorilla että skaalatulla tulosindikaattorilla voi olla vaikutus HYTE-kertoimeen.
- Jotkut tulosindikaattoreista päivittyvät myös joka toinen vuosi (esimerkiksi kouluterveyskyselyn tulokset), sama arvo voi siis olla mukana kahden peräkkäisen vuoden laskennassa.
- Mikäli alkuperäinen tulosindikaattori on indikaattorikohtaisella tavoitetasolla, saa kunta automaattisesti skaalatusta indikaattorista maksimipisteet (100).
- Jos alkuperäinen tulosindikaattori ei ole tavoitetasolla, skaalatun indikaattorin pisteytys määrittyy **kahden viimeisimmän mittausvuoden eron suuruuden perusteella**. Tämä suhteutetaan muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen. Mitä parempi muutos on suhteessa muissa kunnissa tapahtuneeseen muutokseen, sitä paremmat pisteet kunta saa skaalatussa indikaattorissa. Suurimman positiivisen muutoksen saavuttanut kunta saa maksimipisteet (100) ja suurimman negatiivisen muutoksen kokenut minimipisteet (0). Muut kunnat sijoittuvat tälle välille (0–100) oman tuloksensa mukaisesti.
- Vuoden 2024 skaalattu tulos muodostuu vuosien 2022–2023 erotuksesta
- Vuoden 2024 tulos vaikuttaa siis vuoden 2026 tulosindikaattoreihin

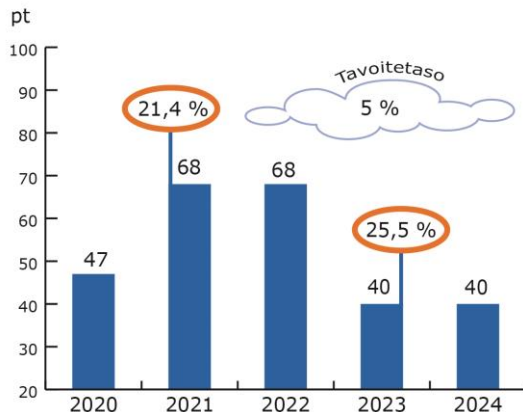
Tulosindikaattorit koko väestö - Sastamala

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi
prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista

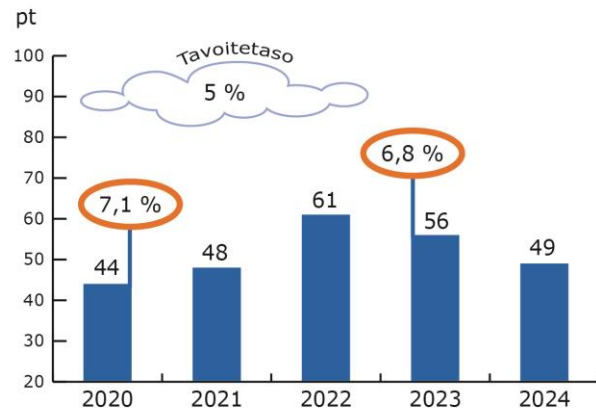
Lähteet: Sotkanet 286 ja 5301

Ylipaino
prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista

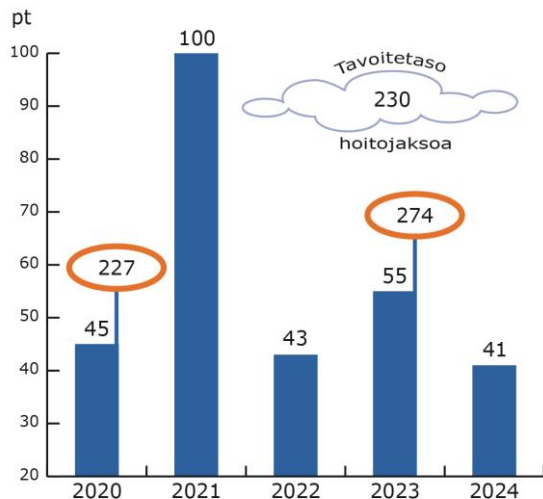
Lähteet: Sotkanet 3906 ja 5303

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24- vuotiaat
prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähteet: Sotkanet 3219 ja 5304

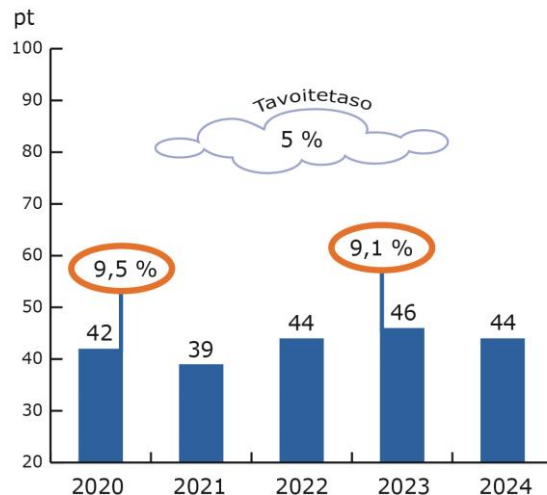
Tulosindikaattorit koko väestö - Sastamala

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot

65-vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön

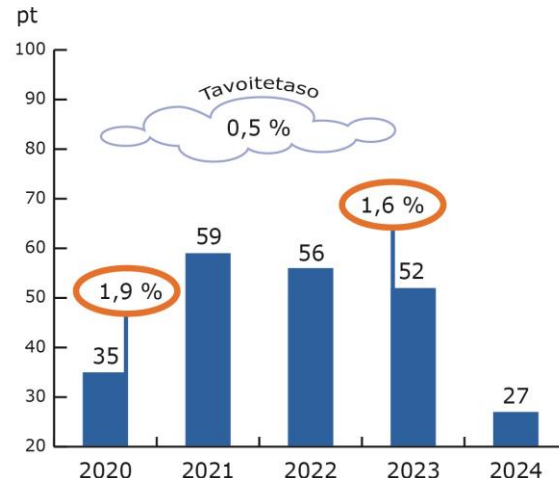
Lähteet: Sotkanet 3959 ja 5308

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat

prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähteet: Sotkanet 234 ja 5306

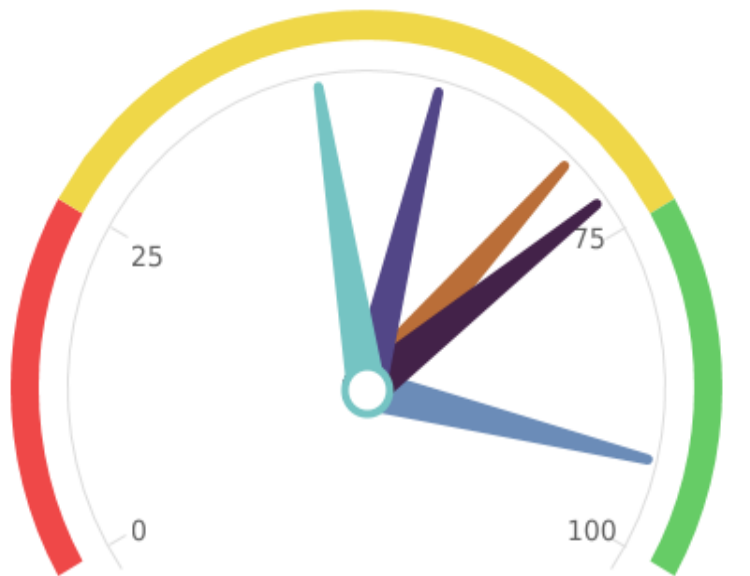

Työkyvyttömyyseläketä saavat 25-64-vuotiaat

prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähteet: Sotkanet 306 ja 5307

TEAvisari Sastamala 2024 – kaikki sektorit

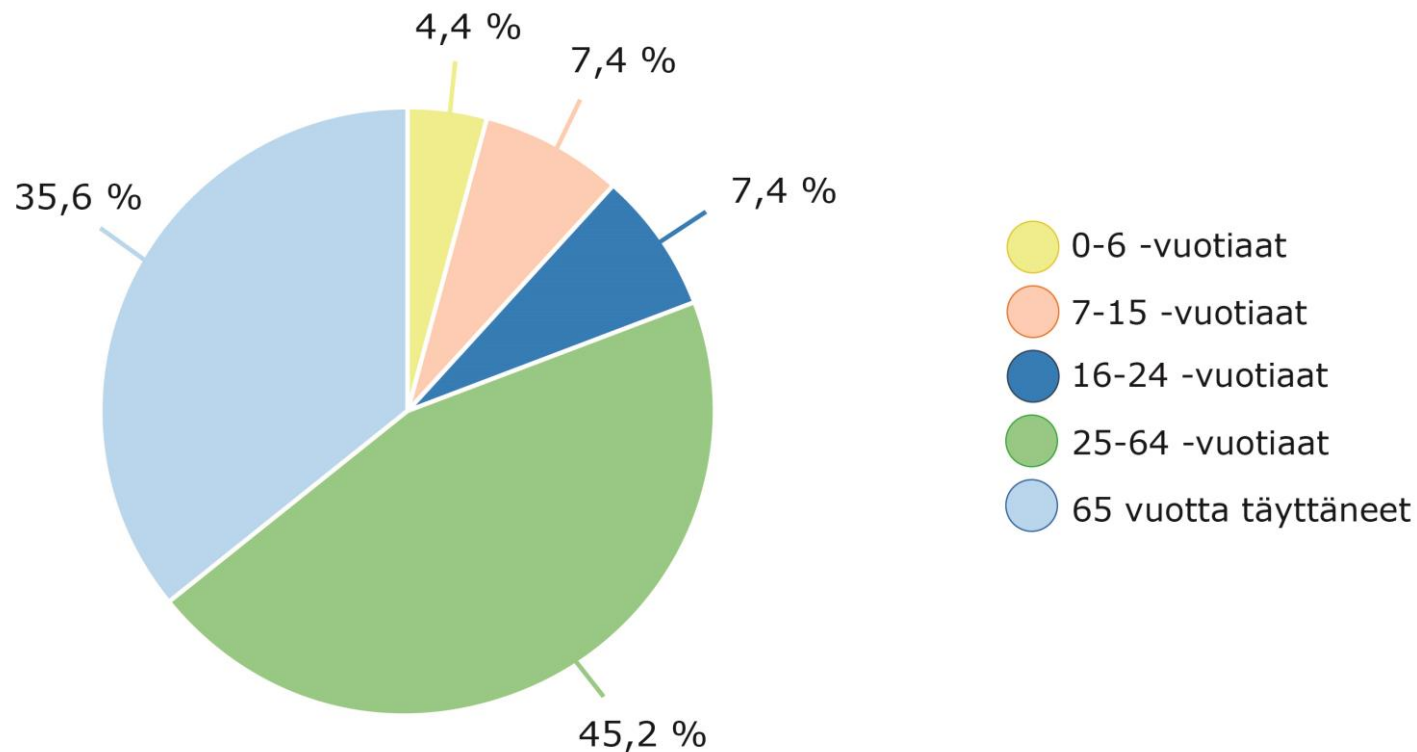

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Hyvinvointialueet
- Kulttuuri

■ Huono tulos   ■ Parannettavaa   ■ Hyvä tulos

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
Terveiden edistämisen vertailujärjestelmä, TEAvisari Sastamala, kaikki sektorit.

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

Lähde: Sotkanet, 746, 740-743, 749, 745 ja 789

**Palveluohjaus ja
viestintä**

Vanhemmuus

**Terveelliset ja
turvalliset elintavat**

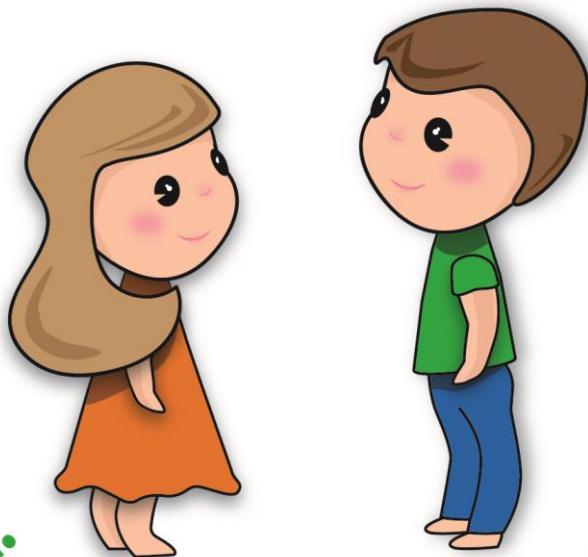
**Oppimis- ja elämän-
hallintataidot**

**Osallisuus ja
yhtenvertaisuus**

**Elinympäristön
turvallisuus**

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman

Painopisteet 2021-2024

**lasten, nuorten
ja perheiden**

SASTAMALA
sopivasti sykkettä

Lasten ja nuorten indikaattorit

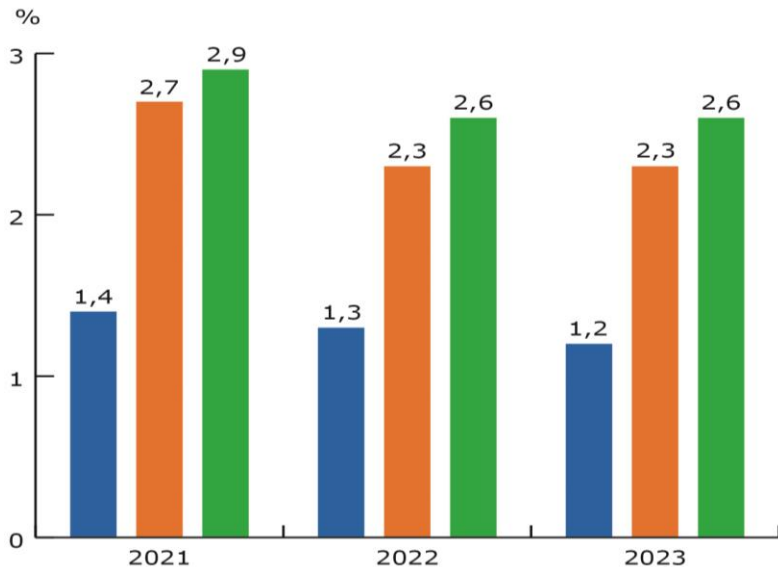
Sastamala

Yhden vanhemman perheitä
noin 24%

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet

prosenttiosuus kaikista lapsiperheistä

Lähde: Sotkanet 5097

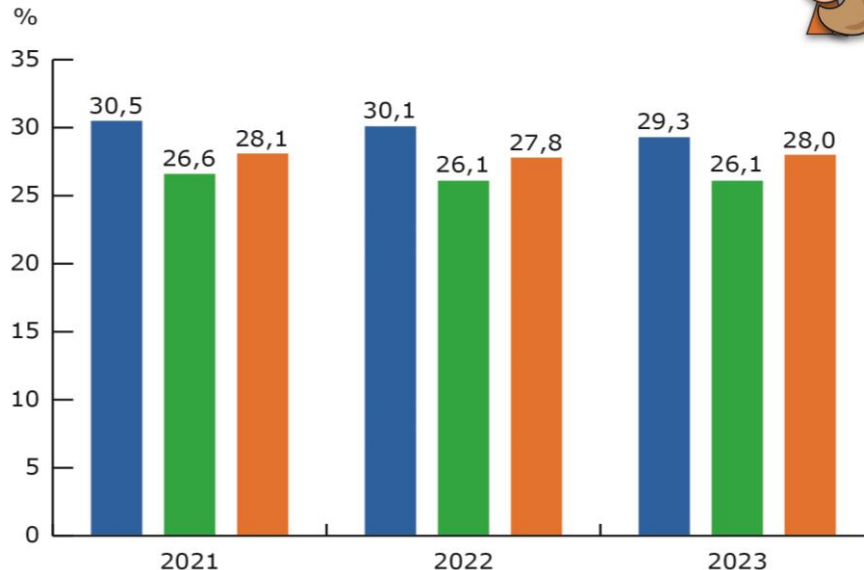
Sastamala

Pirkanmaa

koko maa

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat

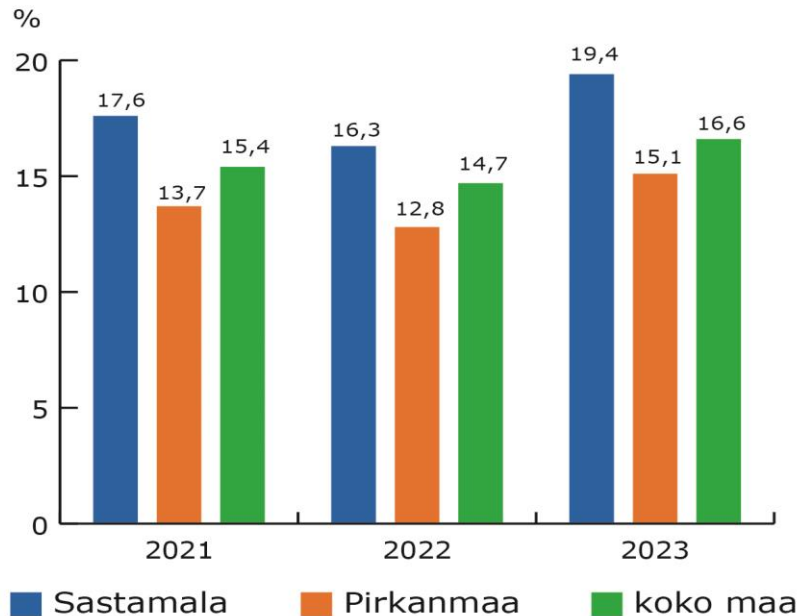
prosenttiosuus kaikista lapsiasuntokunnista

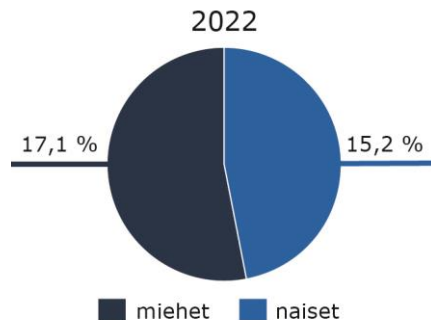
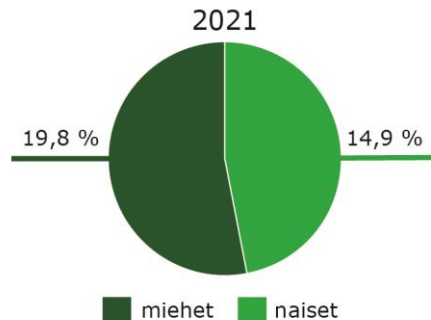
Lähde: Sotkanet 190

Lasten ja nuorten indikaattorit

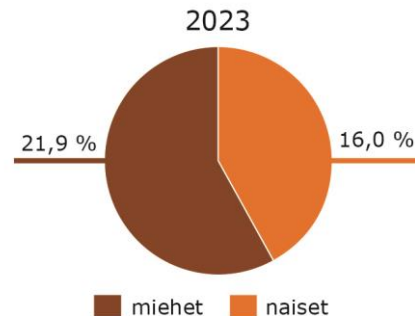
Syrjäytymisriskissä olevat 18-24-vuotiaat
ei työssä, ei opiskele eikä ole varusmiespalveluksessa

Lähde: Sotkanet 5387

Sastamala 2021-2023
syrjäytymisriski sukupuolen mukaan

Lasten ja nuorten indikaattorit

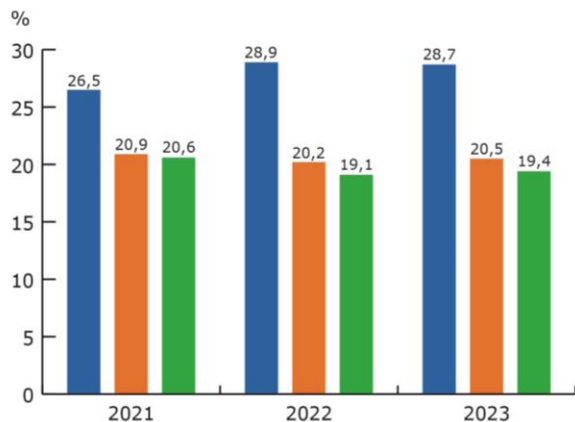
Ylipainon (ml. lihavuuden)
yleisyys 2-16 -vuotiailla

■ Sastamala

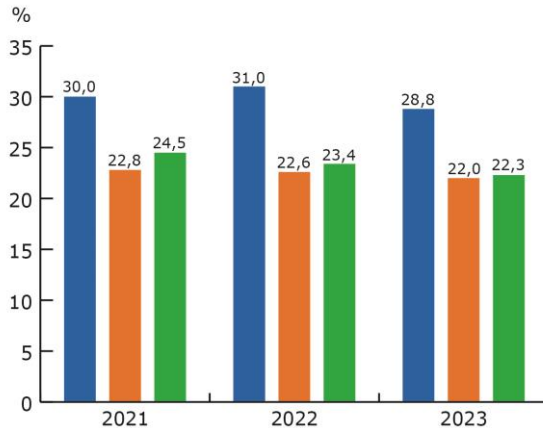
■ Pirkanmaa

■ koko maa

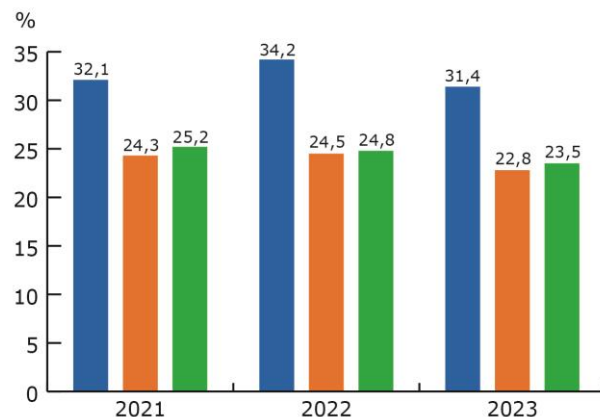
2-6 -vuotiaat

7-12 -vuotiaat

13-16 -vuotiaat

Lasten ja nuorten ylipainosta ja lihavuudesta keskusteltaessa on tärkeää tunnistaa asian taustalla vaikuttavat yhteiskunnalliset tekijät eivätkä yksilöiden tekemät valinnat.

Lasten ja nuorten painoon liittyvistä asioista tulee keskustella rakentavasti ja vastuullisesti.

Tavoitteena

1. Arjen hallinnan tukeminen
2. Vanhemmuuden tukeminen

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

- Vanhemmuuden käsitettä tulee avata ja pilkkoa pienempiin tavoitteisiin, jotta vanhemmuuden tuesta tulee vaikuttavampaa.
- Jatkossa tulee pohtia myös keinoja tavoittaa vähän osallisuutta kokevia vanhempia.
- Systemisen työskentelyotteen toimintamallin juurruttamista tulee jatkaa osana Sastamalan perhekeskusta.
- Sastamalan perhekeskuksen tunnettavuutta tulee lisätä.

Työskentely valtuustokaudella

Systeminen työskentelyote

- Vieminen osaksi ammattilaisten arkea
- Lapset puheeksi -menetelmä varhaiskasvatuksessa
- MAR (=monialainen asiantuntijaryhmä) -toimintamalli opiskelijahuollossa

Vanhempainverkosto-hanke

- Joutsenten reitin rahoittama hanke aloitti 2024

VANHEMMUUS

Järjestöavustukset

- On myönnetty sosiaalista vapaaehtoistyötä tekeville järjestöille
- Toteutunut myös hyvinvointialueuudistuksen jälkeen
- Avustusten saajina on myös vanhemmuutta tukevia järjestöjä

Sastamalan perhekeskus

- Vanhempainyhdistyksen edustaja on osallistunut perhekeskuksen ohjausryhmään vuodesta 2024 alkaen
- Vintin kohtaamispaikka käytössä maksutta Sastamalan perhekeskuksessa toimiville

Koulun ja kodin yhteistyö

- Osa perusopetuksen laatuksikriteereitä
- Yhteistyön kehittäminen on osa lukuvuosisuunnittelua
- Käytännön toimenpiteinä vanhempain illat, koulun ja kodin päivät ja arviointikeskustelut

Kulttuurilähete

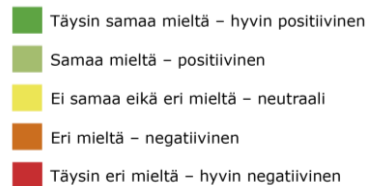
- Tukemaan perheiden yhteistä tekemistä ja vähentämään ruutuaikaa

Arviointi

Vanhemmuuden edistymistä ei voida mitata indikaattoritietoon perustuen, koska tarkkoja seurantaindikaattoreita ei ole määritelty eikä näin laajaan kokonaisuuteen saatavillakaan.

Tehdyt toimenpidekokonaisuudet huomioiden, arvioidaan kokonaisuus onnistuneeksi.

Vanhempien osallistuminen

Vanhempani arvostavat koulutyötäni

Vanhempani kannustavat minua menestymään koulussa

Tarvittaessa vanhempani auttavat kouluun liittyvissä asioissa

Vanhempani ovat halukkaita tulemaan kouluun keskustelemaan asioistani

Lähde: Koulun hyvinvointiprofiili, Sastamala. Kevään 2024 tulos, vastaajina noin 800 pääosin 4.-6. luokkalaista oppilasta

Vanhempien osallistuminen

- Täysin samaa mieltä – hyvin positiivinen
- Samaa mieltä – positiivinen
- Ei samaa eikä eri mieltä – neutraali
- Eri mieltä – negatiivinen
- Täysin eri mieltä – hyvin negatiivinen

2 %

Oppilaiden vanhemmat/huoltajat arvostavat koulun työtä

Oppilaiden vanhemmat/huoltajat tukevat koulun työtä

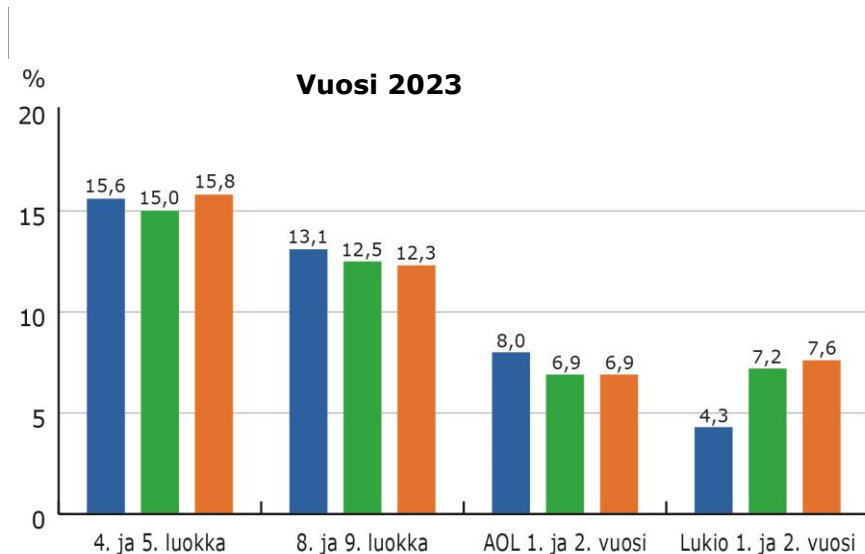
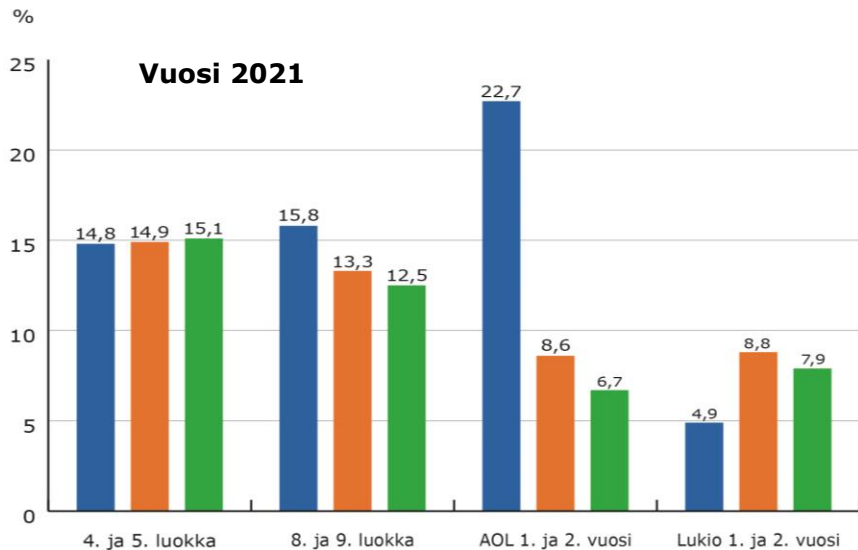
Oppilaiden vanhemmat/huoltajat osallistuvat lastaan koskevien ongelmien selvittämiseen

Lähde: Koulun hyvinvointiprofiili, Sastamalan alakoulut. Kevään 2024 tulos, vastaajina noin 100 koulujen henkilökuntaan kuuluvaa.

Lasten ja nuorten indikaattorit

Kokenut vanhempiensa tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana
eri luokka- ja koulutusaste

Lähde: Sotkanet 4890, 4956-4958

■ Sastamala ■ Pirkanmaa ■ koko maa

Tavoitteena

1. Terveelliset ravitsemus- ja ruokailutottumukset
2. Liikuntaa terveyden kannalta riittävästi
3. Riittävä unen määrä ikäryhmän suositusten mukaisesti ja oikea-aikaisesti arjen toimintoihin nähden
4. Päänteiden käytön ja riippuvuuksien ehkäisy/asenteisiin vaikuttaminen
5. Normaali painossa pysyminen ja siihen kannustaminen
6. Hyvinvoinnin lisääminen taiteen ja kulttuurin keinoin

Kaupunkitason ehkäisevä päihdetyö

- Suunnitelma hyväksyttiin tammikuussa
- ➔ 2025 nuorten osuus on erikseen huomioitu

Sastamalan vaikuttava päihdetyö

- Toimintamalli ROTI, joka sisältää Omin jaloin ja Valomerkki -menetelmät

Ankkuri-malli

- tavoitteena ehkäistä nuorten rikollisuutta ja väkivaltaista käyttäytymistä ja puuttua riskikäyttäytymiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa

Työskentely valtuustokaudella

Sastamalan perusopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoitotyöryhmä

- Yhteinen kehittämiskohde lukuvuonna 2022-2023 oli ruokakasvatuksen kehittäminen
- Kouluille lähetettiin valmis materiaali ruokakasvatuksen tueksi

Opetuksen järjestäjän ja Servin yhteistyö

- Tuetaan terveellistä ravitsemusta vahvistamalla kouluruokailua

TERVEELLISET JA TURVALLISET ELINTAVAT

Perusopetus sekä kirjasto- ja tietopalvelut

- Yhteistyösopimus, joka vakiinnuttaa arjen yhteistyön käytännöt

Kulttuuripalveluohjaus Pirkanmaalla (KUPPI) -hanke 2021-2023

- Tämän myötä Kulttuurihyvinvointilähete, joka tukee perheiden yhteistä tekemistä

Liikkuvan varhaiskasvatuksen malli

- Leiki ja liiku Sastamala -hanke 2020-2022
- Leiki ja liiku yhdessä Sastamala -hanke 2023-
- Pirstystä perheliikuntaan Sastamalassa -hanke 2024-

Liikunnan lisääminen arjessa - koulujen hanketyö

- Sastamalan liikkuvat yläkoulut -hanke 2023
- Liikkuva koulu -toimintamalli
- Isojen kerhot kouluilla

Koulun Personal Trainer -pilotointi

- Pilotointi vuonna 2021 ➔ pysyvä käytäntö

Nuorisopassi

- Käytössä 2021-2022 aikana
- Sen jälkeen yläkoululaisille kuntosali- ja sulkapalloetuuudet

Sastamala Move -palvelupolku

- Valmistui vuonna 2023

Maksuttomat perheliikuntavuorot

Harrastamisen Suomen malli

Lasten kulttuuriviikot

Lukuintoa ja lukeva Sastamala -hankkeet

TERVEELLISET JA TURVALLISET ELINTAVAT

Ehdotukset jatkokyöskentelyyn

- Kaupunkitason ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaan v. 2025-2028 kirjattujen toimenpiteiden toteuttaminen
- Lasten ja nuorten ylipainon osalta tavoitteena voisi tarkastella hyvinvointia edistäviä yksilöllisiä valintojen vahvistamista eli terveellistä ravitsemusta ja liikkumisen lisäämistä.
- Kuvataan lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien toimintamallien rakenteet

Arviointi

Vuosina 2021-2024 lasten, nuorten ja perheiden liikkumis- ja harrastusmahdollisuuksiin panostaminen on näkynyt koko kaupungin tasolla myös talousarviosuunnitelmissa.

”Jokaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi harrastus” –ajatusta on tuettu taloudellisesti ja alueellisesti yhdenvertaisella ajattelulla lisäämällä hyvinvointia tukevia palveluita lähelle lapsen arkea kuten varhaiskasvatukseen ja kouluympäristöön.

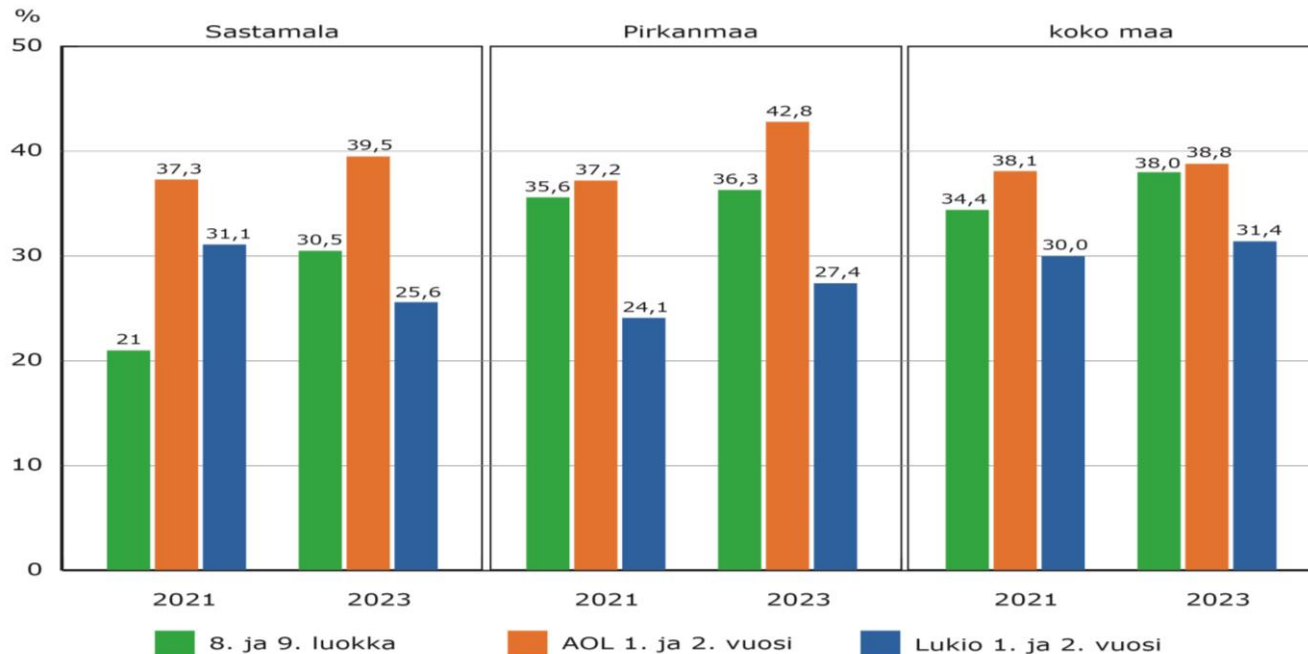
Asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu muun muassa ylipainon osalta, mutta liikkumisessa on havaittavissa muutos positiivisempaan suuntaan.

Lasten ja nuorten indikaattorit

Ei syö koululounasta päivittäin

prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

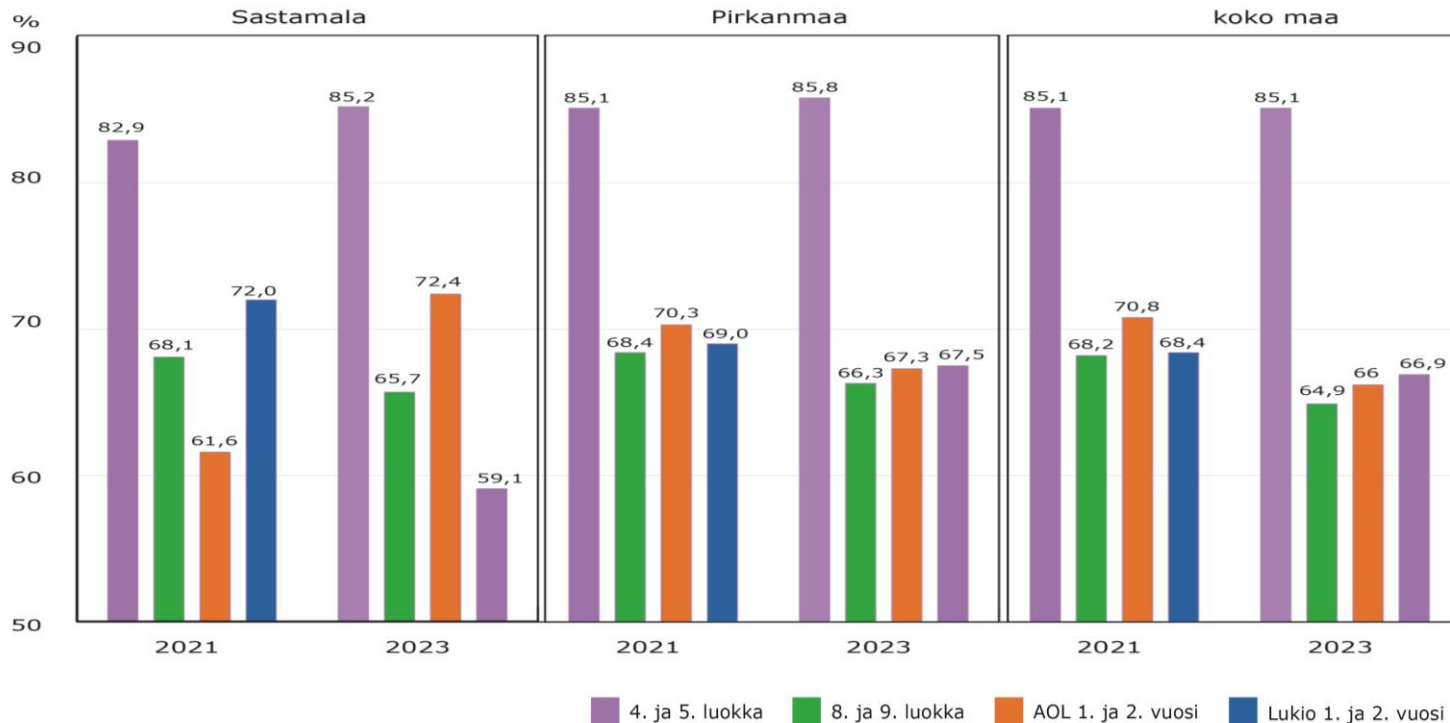

Lähteet: Sotkanet 3904, 3938 ja 3923

Lasten ja nuorten indikaattorit

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

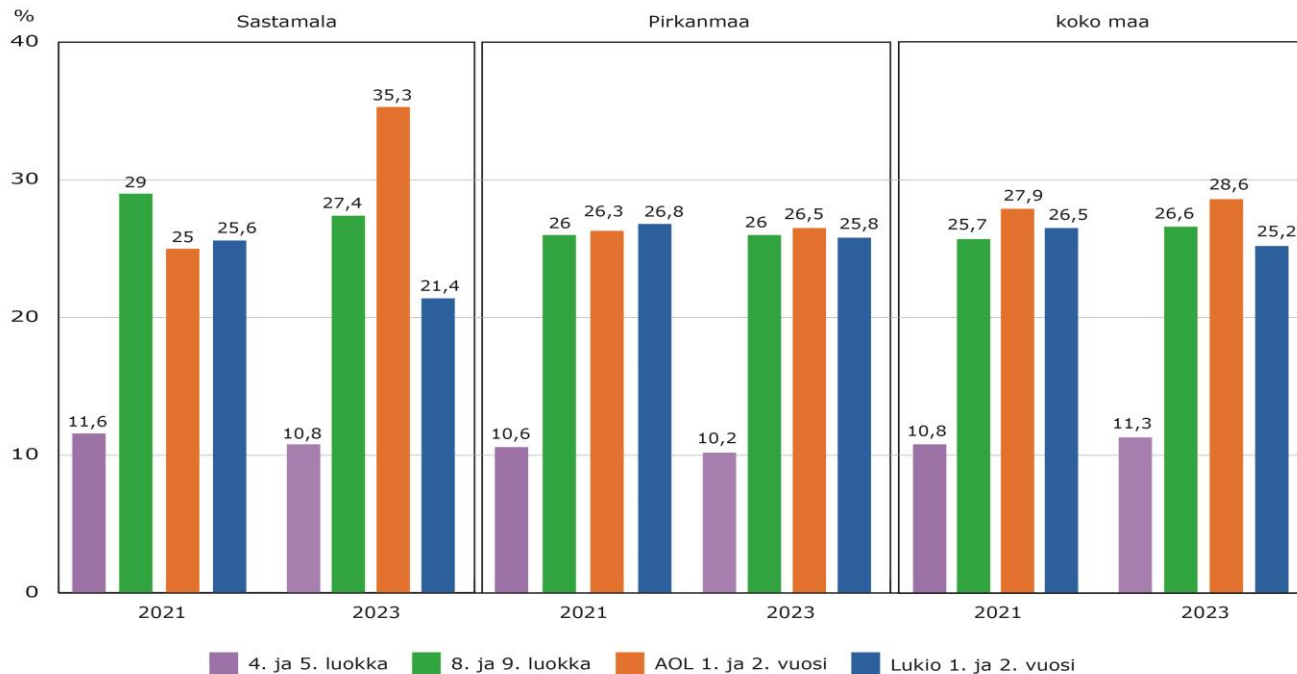
prosenttiosuus 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten indikaattorit

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

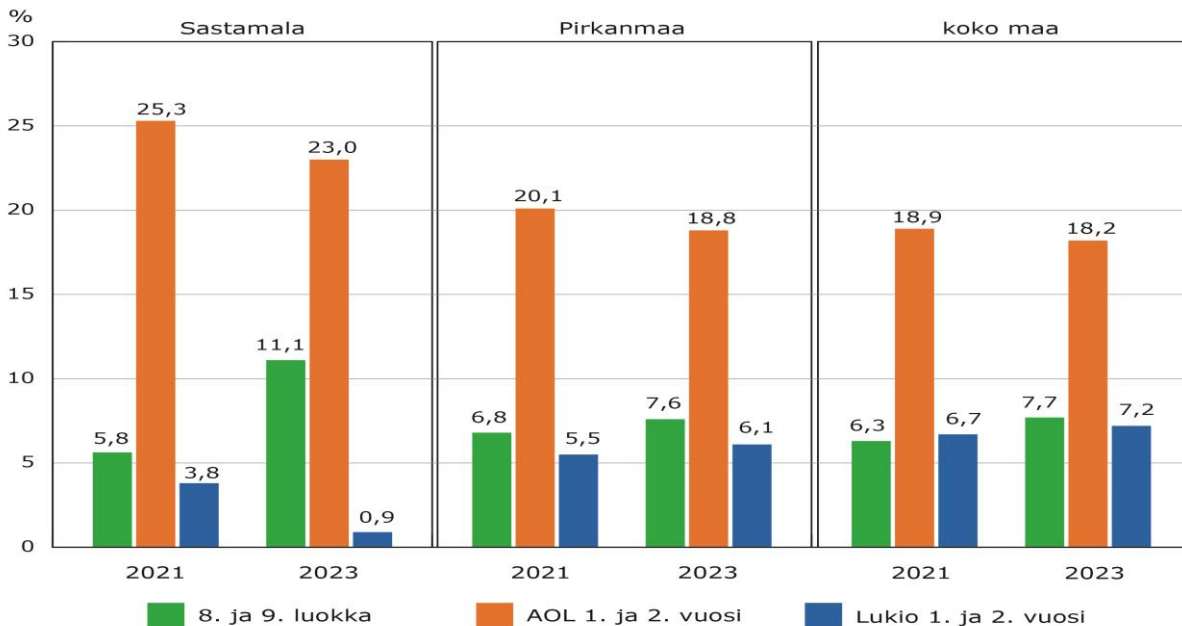
prosenttiosuus 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten indikaattorit

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista

prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

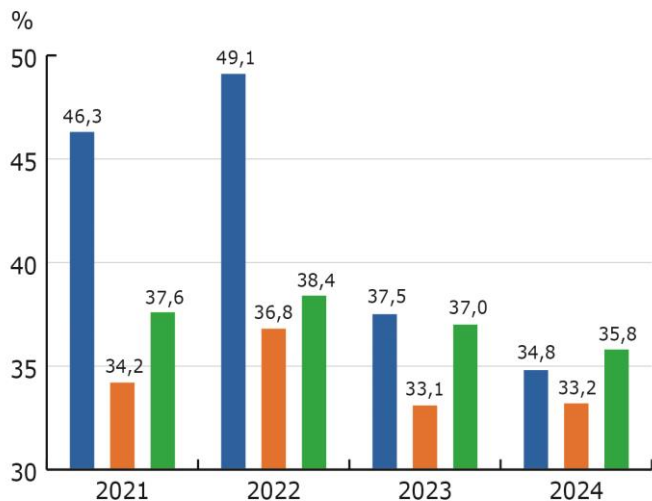
Lähteet: Sotkanet 5362 ja 5364

Lasten ja nuorten indikaattorit

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE! – mittaus)

prosenttiosuus 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

8. luokka

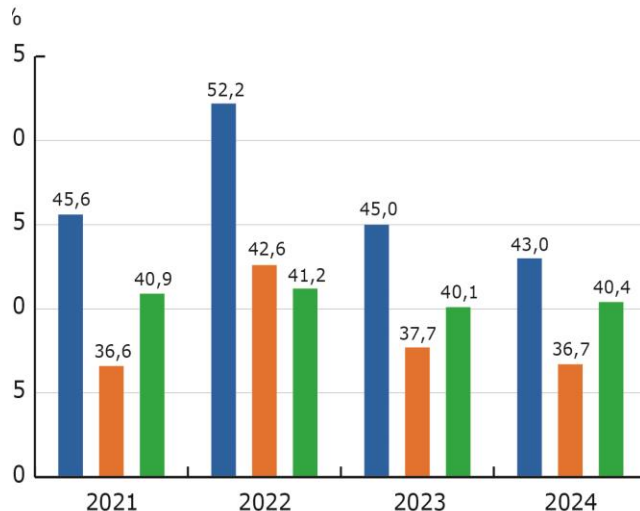

Sastamala

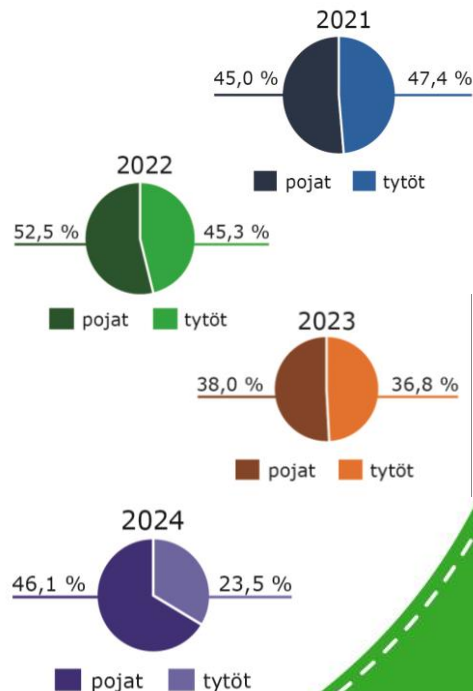
Pirkanmaa

koko maa

5. luokka

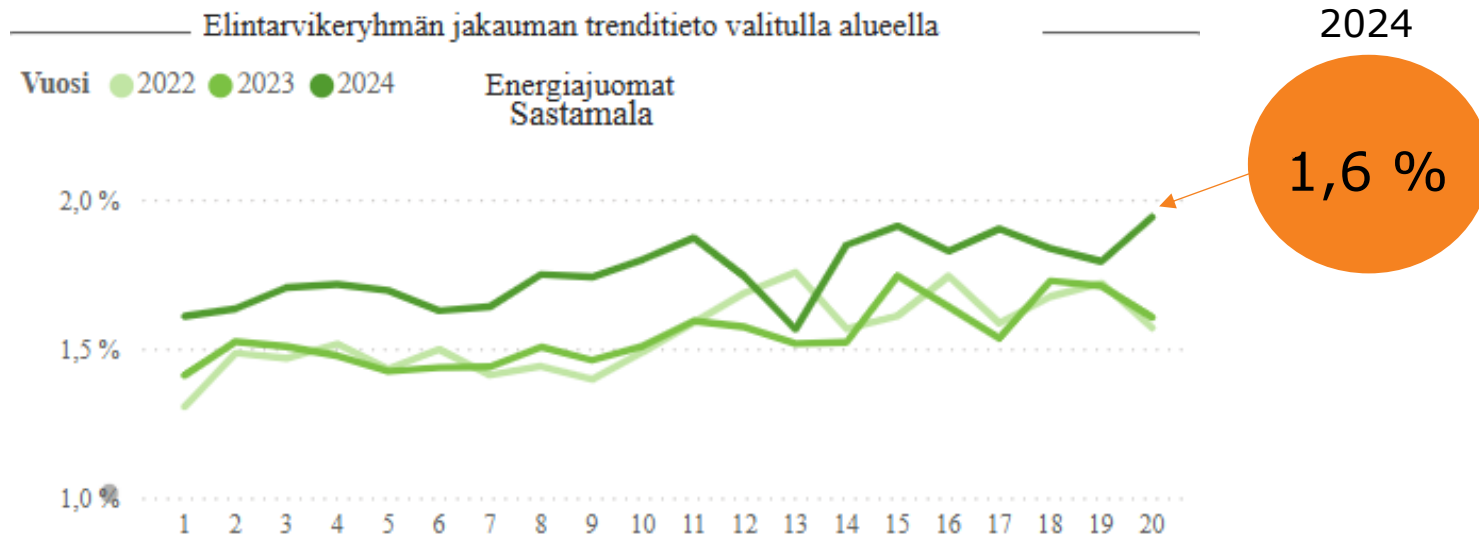

Sastamala 5. luokka heikko fyysinen toimintakyky sukupuolen mukaan

Terveelliset ravitsemus- ja ruokailutottumukset

Energiajuomat -elintarvikeryhmän osuus vuosien 2022-2024 myynnistä verrattuna koko Pirkanmaan myyntiin

Lähde: THL, PUHTI-raportti, viitattu 28.2.2025

Tavoitteena

1. Mielekäs oppimispolku
2. Oppimista tukeva ympäristö
3. Mielenterveyden tukeminen
4. Nuorten talous- ja yrittäjyystietoisuuden vahvistaminen

Yrittäjyyskasvatusverkosto

- Nuorten työelämätaitojen vahvistaminen
- Kaupungin avustus kesätyöllistämiseen
- 4H-kumppanuussopimukset
- Kaupungin kesätyöpaikat ja kesätyötori
- Koulujen TET-jaksot ja yrityskylävierailut

Kiusaamisen ehkäisy

- Toimintamalli otettiin käyttöön varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa vuonna 2021

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tukeen on perusteltua kiinnittää erityistä huomiota COVID19 -pandemian jälkeisessä ajassa.

Työskentely valtuustokaudella

Suunnitelmallinen nivelvaiheiden tuki

- Esiopetuksesta perusopetukseen
- Perusopetuksesta toiselle asteelle
- Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tuki

"Jokainen koulupäivä on tärkeä"

- Koululäsnäolon tuen toimintamallin käyttöönotto vuonna 2023

Toisen asteen koulunuorisotyö-hanke

- Auttanut nuoria löytämään uusia harrastuksia ja kavereita
- Tarjonnut opiskeluohjelmien toimijoille pienryhmätoiminnan jatko-ohjauspaikkana
- Parantanut koulujen yhteisöllisyyttä

Hyvinvoiva koululainen –toimintamalli

- Isojen kerhot ja osallisuus toiminnan suunnittelussa

Sasky:n TurvaX-hanke

- Lukiokoulutus yhteistyökumppanina

Kouluvalmentava työote

- Pilottina Mouhijärven yhteiskoulu

Oppivelvollisuuskoordinaattori

OPPIMIS- JA ELÄMÄNHALLINTATAIDOT

Yhdessä yhteisöllisesti -hanke

- Mukana 14 Pirkanmaan koulutusjärjestäjää
- Yhteisöllisen opiskeluohjelmien laatukäsikirja valmistui kuntien yhteistyönä
- Painopisteinä yhteisöllisen opiskelijahuollon kehittäminen sekä oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden tukeminen

Sivistyspalveluiden ja seurakuntien välinen yhteistyösopimus

- Tavoitteena edistää ja kehittää toimintatapoja, jotka tukevat lasten, nuorten ja henkilökunnan hyvinvointia
- Tukee koulujen uskonnonopetusta sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen katsomuskasvatusta
- Vahvistaa yhteisöllisyyttä

Nuorten työpaja Rotvalli aloitti 2023

Arviointi

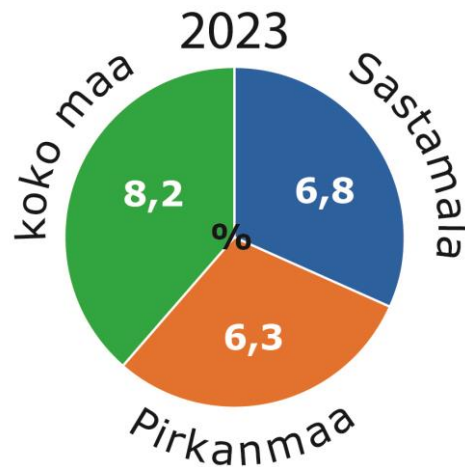
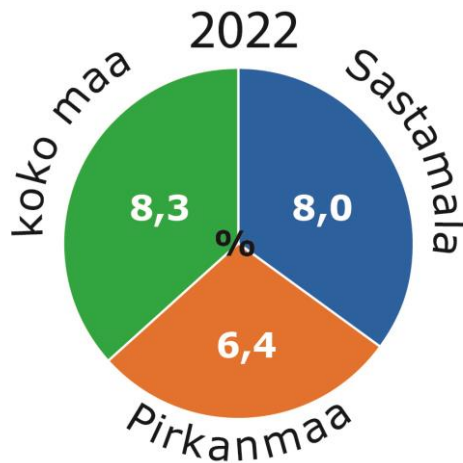
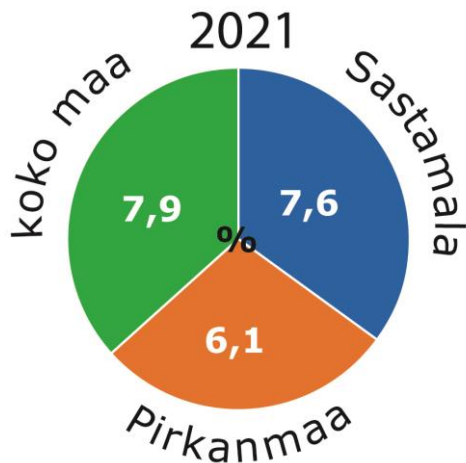
Vuosina 2021-2024 lasten, nuorten ja perheiden oppimis- ja elämönhallintataitojen edistämiseen on panostettu merkittävästi. Vaikka kaikkia asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, on trendi esimerkiksi koulutuksen ulkopuolelle jäävien 17-24-vuotiaiden osalta ollut laskeva. Kouluinvestoinnit ovat olleet merkittävä panostus mielekkääseen oppimista tukevaan ympäristöön.

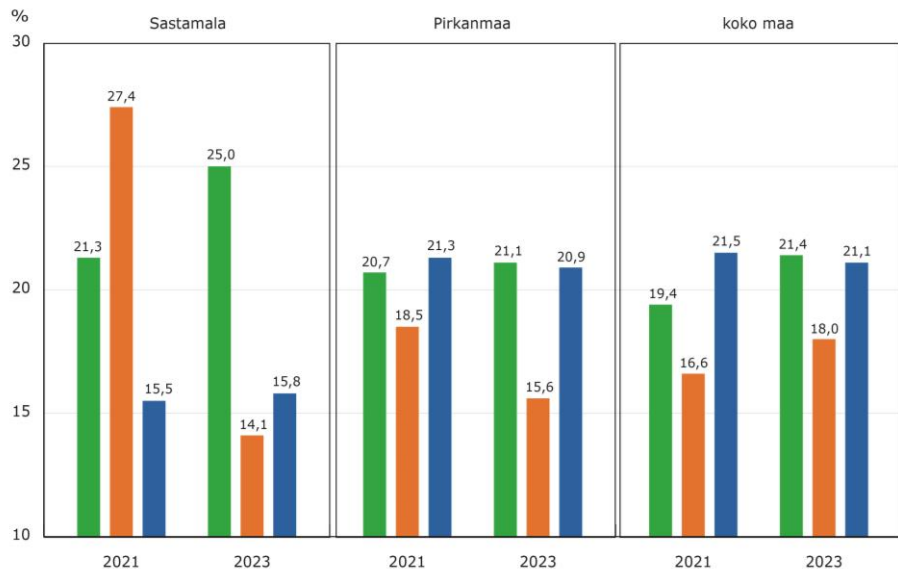
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat
prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

TAVOITE
MAX
5 %

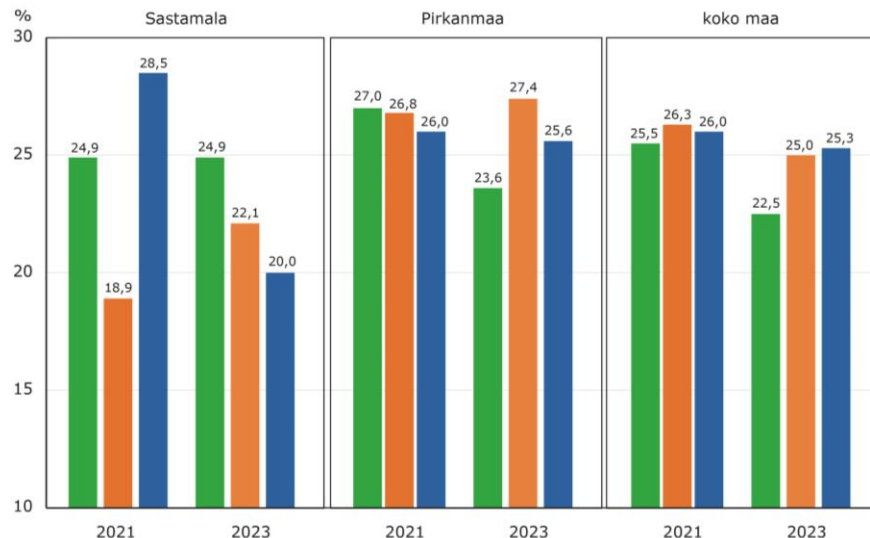
Lasten ja nuorten indikaattorit

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

■ 8. ja 9. luokka ■ AOL 1. ja 2. vuosi ■ Lukio 1. ja 2. vuosi

Lähteet: Sotkanet 4715-4717

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähteet: Sotkanet 328, 346 ja 337

Koulukiusaaminen

8%

Luokkakaverit eivät
puutu kiusaamiseen

84%

En kiusaa
koulussa

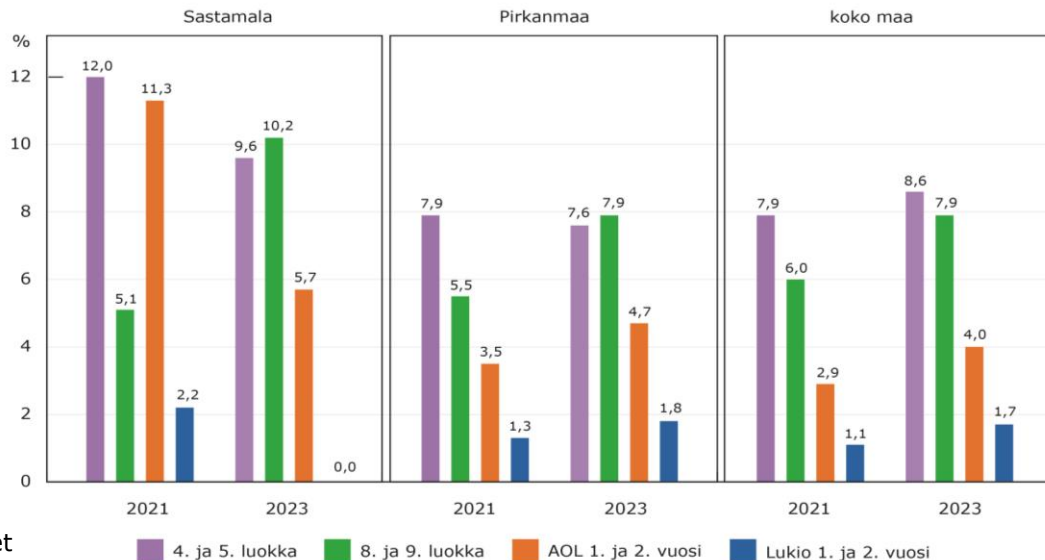
72%

Minua ei kiusata
koulussa

Alakouluikäiset

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

prosenttiosuus 4. ja 5. luokan, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

15%

Luokkakaverit eivät
puutu kiusaamiseen

yläkouluikäiset

61 %

Minua ei kiusata
koulussa

74%

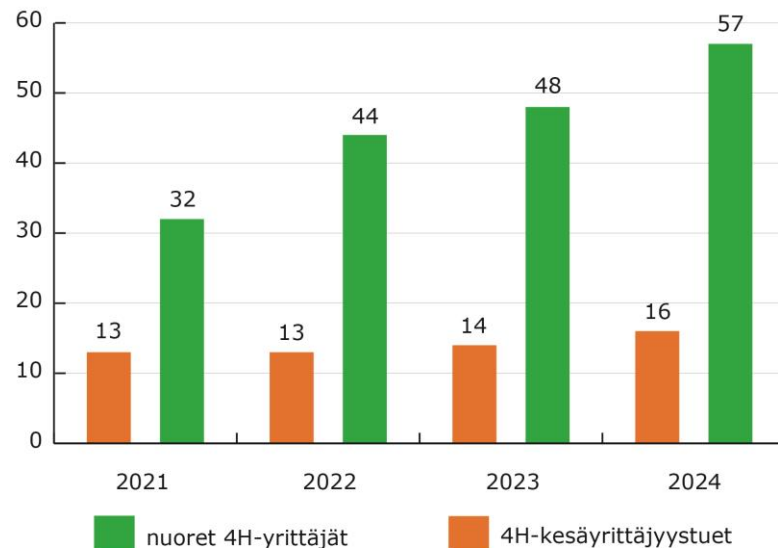
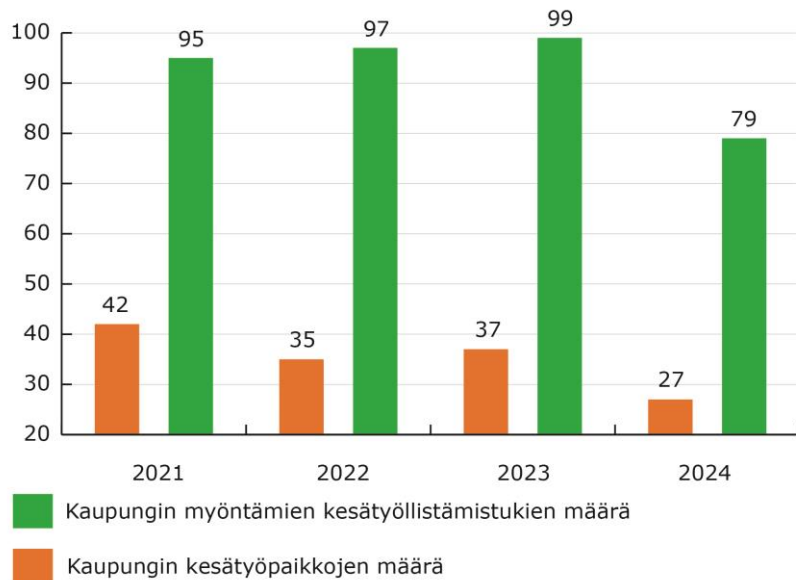
En kiusaa
koulussa

Lähde: Koulun
hyvinvointiprofiili,
Sastamala. Kevään 2023
tulos, vastaajina noin
720 yläkouluikäistä.

Lähde: Koulun hyvinvointiprofiili,
Sastamala. Kevään 2024 tulos, vastaajina
noin 800 pääosin 4.-6. luokan oppilaita

Lähteet: Sotkanet 4834, 1514, 3928 ja 3913

Nuorten työllistäminen

Lähde: Sastamalan kaupunki

Opiskeluhuollon ohjausryhmän asettamat tavoitteet lukuvuosittain

Lukuvuosi 2021-2022

- Ryhmäyttäminen, sosiaalisten ja tunnetaitojen tukeminen
- Koronan vaikutusten arviointi ja tukitoimien suunnittelu/resurssointi

Lukuvuosi 2022-2023

- Ruokakasvatus: Ruokakasvatuksen käytänteiden kehittäminen ja toiminnan vakiinnuttaminen yhteistyössä Servin kanssa. Pohjana edellisen lukuvuoden ruokakasvatushanke.
- Monialainen yhteistyö ja sen toimivuus: painopisteenä lasten ja nuorten ahdistuneisuus ja ahdistusoireilu.

Lukuvuosi 2023-2024

- Koululäsnäolon tukeminen (Kunnan toimintamallin ja lakimuutosten mukaisen toiminnan vakiinnuttaminen)
- Fyysisen toimintakyvyn tukeminen (Elintapaohjaus, Liikkuva koulu, Move-testauksiin liittyvä kehittämistyö)

Tavoitteena

1. Kaikilla lapsiperheillä on mahdollisuus harrastukseen
2. Yksinäisyyden kokemuksen vähentäminen
3. Aukkaat mukaan palveluiden suunnitteluun

Ehdotukset jatko työskentelyyn

- Päivitetään EVA-arviointi.
- Kaupunkitason tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadinta

Työskentely valtuustokaudella

Sastamalan perhekeskuksen ohjausryhmä

- Nuorisovaltuuston sekä vanhempainverkoston edustajat on kutsuttu mukaan

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

- Laadittu varhaiskasvatukseen, peruskouluun sekä lukiokoulutukseen

OSALLISUUS JA YHDENVERTAISUUS

Liikuntaa ja kulttuuria

- Maksuttomat perheliikuntavuorot
- Kulttuurilähet
- Isojen kerho
- Harrastamisen Suomen malli-toiminta
- Lisäksi Sastamala tarjoaa runsaasti maksuttomia mahdollisuuksia harrastaa

Nuorisovaltuusto

- Merkittävä vaikuttamistoimielin
- Läsnäolo- ja puheoikeudet kaikissa lautakunnissa sekä kaupunginvaltuustossa

Lasten ja nuorten osallisuus

- Systemaattinen toimintamalli käytössä; oppilaskunnat, lasten ja nuorten huippukokous ja -foorumi sekä nuorisotalotoimikunta

Nuorisopassi

- Käytöstä luovuttu 2022
- Nykyään käytössä yläkoululaisille jaettavat kuntosali- ja sulkapalloedut

Osallistuva budjetointi

- Kohdentui lapsiin ja nuoriin vuonna 2022

Arviointi

Ennakkovaikutusten arvioinnissa (EVA) lapsivaikutusten arviointi ei ole erikseen vaan se on sisällytetty eri väestöryhmien kokonaisuuteen. Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on tehty tarkasteluajanjaksolla paljon toimenpiteitä huomioiden, että osallisuuden kokemus väheni COVID19-pandemian seurauksena.

Indikaattoritiedon mukaan tarkasteltuna osallisuuden kokemus Sastamalassa vastaa koko maan tasoa.

"Jokaisella vähintään yksi ystävä"

Sastamala

10%

Ei yhtään läheistä ystävää 2021

7%

Pirkanmaa

Sastamala

13%

Ei yhtään läheistä ystävää 2023

9%

Pirkanmaa

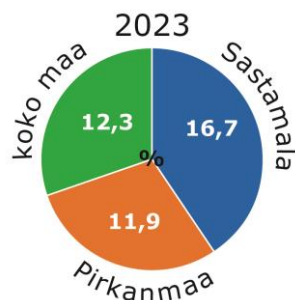
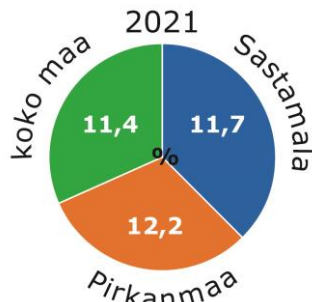
8. ja 9. luokan tytöt

Lähde: Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos.
Kouluterveyskyselyjen yhteenveto

Erittäin heikko osallisuuden kokemus

Prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Sotkanet 5680

Sastamala

12%

Ei yhtään läheistä ystävää 2021

11%

Pirkanmaa

8. ja 9. luokan pojat

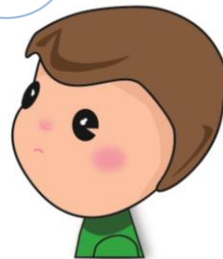
Sastamala

9%

Ei yhtään läheistä ystävää 2023

10%

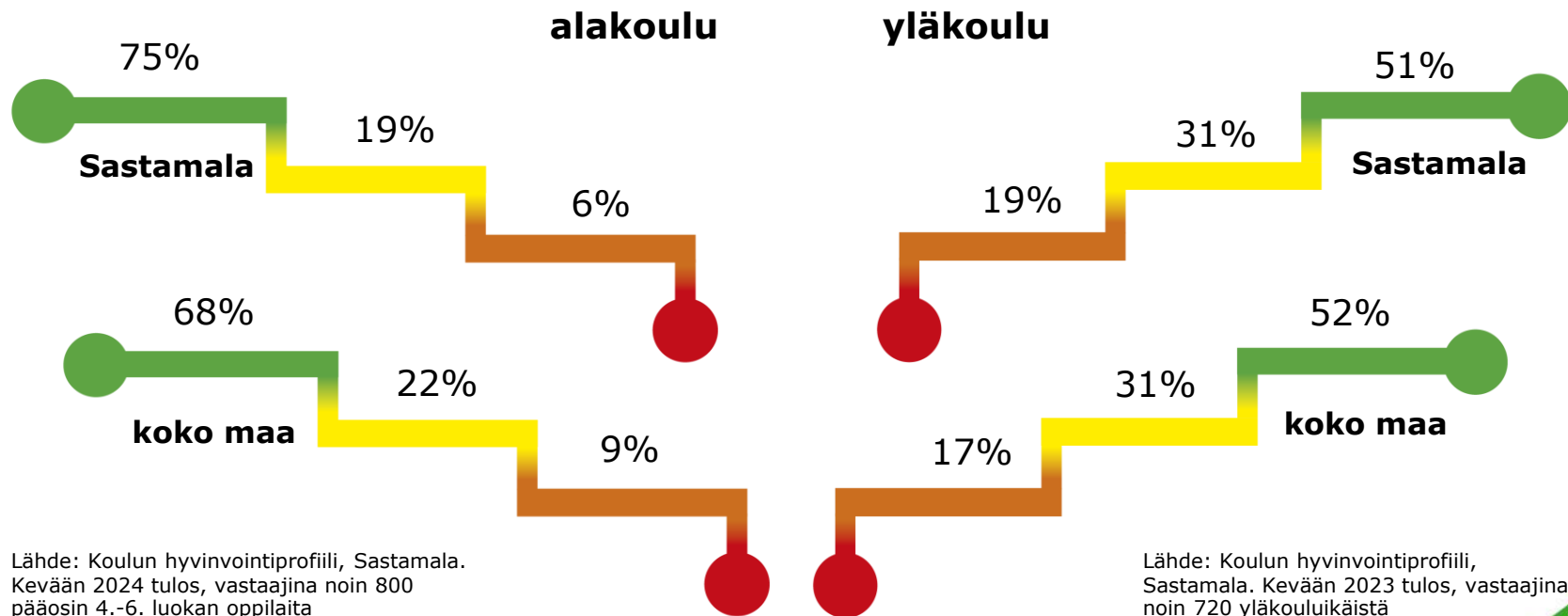
Pirkanmaa

SASTAMALA
sopivasti sykkettä

Osallisuus koulussa - oppilaat mukana koulun kehittämisessä

positiivinen   negatiivinen
neutraali

Lähde: Koulun hyvinvointiprofiili, Sastamala.
Kevään 2024 tulos, vastaajina noin 800
pääosin 4.-6. luokan oppilaita

Lähde: Koulun hyvinvointiprofiili,
Sastamala. Kevään 2023 tulos, vastaajina
noin 720 yläkouluikäistä

Nuorten vaikuttaminen valtuustokaudella

- Oppilaskuntia kuultiin Kaalisaaren hyppytornia suunniteltaessa ja toteutettaessa
- Oppilaskunnat ja Nuorisovaltuusto osallistuivat Uima- ja liikuntahallin hankesuunnitteluun
- Koulujen oppilaiden hyvinvointiprofiilit ja niiden käsittely yhteisöllisessä oppilashuollossa (KOR), missä oppilasedustajat paikalla ainakin yläkouluissa
- Yläkoulut ovat osallistuneet Allianssin kautta Nuorison varjovaaleihin

Tavoitteena

1. Liikennekäyttäytymiseen vaikuttaminen
2. Turvalliset kävely- ja pyöräilyreitit
3. Turvalliset koulumatkat
4. Rikosten torjunta
5. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Hyvinvointisuunnitelman, kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman sekä liikkumishjelman suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamisen tarkastelu.

Työskentely valtuustokaudella

Liikenneturvallisuustyöryhmä

- Kokoontuu säännöllisesti
- Kokoa yhteen kaupungin eri toimialat, Liikenneturvan, Destian sekä Ely-keskuksen
- Puheenjohtajuus on yhdyskuntatekniikalla

Koulukuljetuskriteerit

- Vahvistetaan vuosittain sivistyslautakunnassa

Liikenneturvallisuuskasvatus

- Vuosikello käytössä perusopetuksessa
- Päivitetty liikenneturvallisuustyöryhmässä vuonna 2025

Ankkuri-toimintamalli käytössä

- Poliisin kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen
- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen
- Toimintamallien luominen, selkiyttäminen sekä vakiinnuttaminen

Nuorten jengiytyminen ja rikollisuus

- Ehkäisevät toimenpiteet Sastamalassa vuosina 2023-2024

Kouluvalmentavan työtteen kehittäminen

ELINYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS

Yhteistyö poliisin kanssa

- Poliisi mukana nuorten monialaisen palvelun tarpeen -työryhmä NUPAVE:ssa
- Yhteistyön vahvistaminen ja kehittäminen

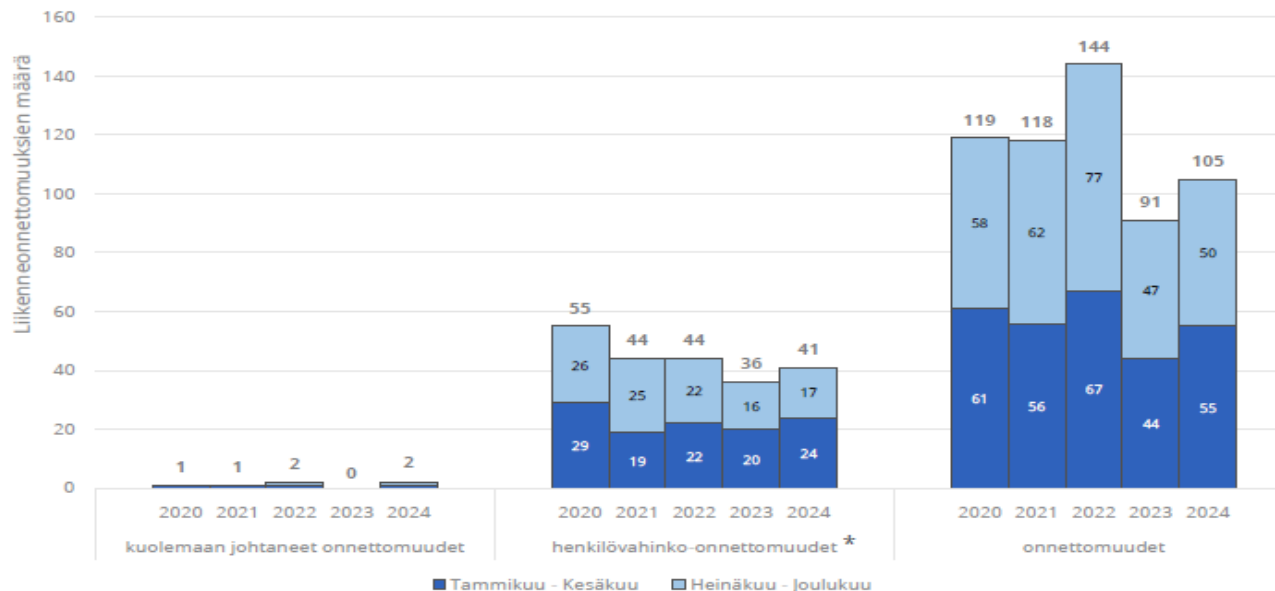
Arviointi

Sastamalassa tapahtuneet liikenneonnettomuudet vähenivät vuonna 2023 (91) verrattuna vuosiin 2021 (118) ja 2022 (144).

Vuonna 2024 kasvua oli jonkin verran vuoteen 2023 verrattuna.

Sastamalan liikenneonnettomuudet 2020-2024

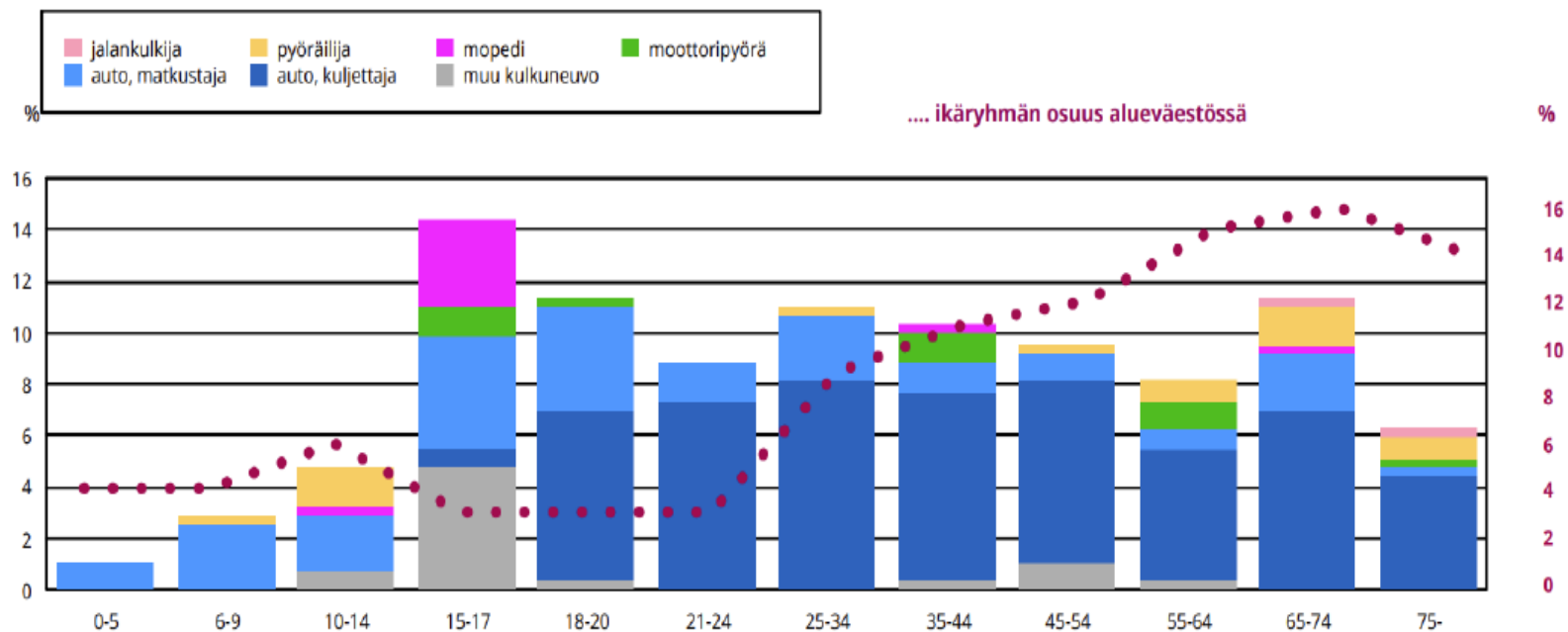

* Henkilövahinko-onnettomuudet sisältävät lievään loukkaantumiseen, vakavaan loukkaantumiseen sekä kuolemaan johtaneet onnettomuudet.

Lähde: Sastamalan liikenneturvallisuustyöryhmä, Destian esitys 5.2.2025 kokouksessa

Henkilövahinkoon johtaneissa onnettomuuksissa

mukana olleiden ikäjakauma kulkutavan mukaan vuosina 2019-2023

Lähde: Sastamalan liikenneturvallisuustyöryhmä, Destian esitys 5.2.2025 kokouksessa

Tavoitteena

1. Pyydä apua painike - verkkosivustolla
2. Perhepalvelu (ohjaus) numero
3. Perhepalvelut kaupungin nettisivuilla
4. Perheen hyvinvointiuutiset - julkaisu

Työskentely valtuustokaudella

Pyydä apua -painike

- Toteutettiin vuonna 2021 Sastamalan sosiaali- ja terveyspalveluiden puolesta (ennen hyvinvointialueuudistusta)

Viestintämuodot ammattilaisille

- Sastamalan perhepalveluverkostolla ja vuodesta 2024 eteenpäin Sastamalana perhekeskuksella vakiintuneet toimintatavat
- Ammattilaisten viestintämuotoina ovat verkostoiltpäivä kahdesti vuodessa ja verkostopuuro sekä yhteinen Teams-alusta

Digiperhe-verkkosivusto

- Pirkanmaan hyvinvointialueen sivusto aukesi vuonna 2024
- Sastamalan kaupungin verkkosivustolta löytyy tietoa aiheesta

Sastamalan perhekeskus

- Kuvaus kaupungin verkkosivustolla
- Palvelutasoinen kuvaus puuttuu vielä

PALVELUOHJAUS JA VIESTINTÄ

Ehdotukset

jatkotyöskentelyyn

Laaditaan viestintäsuunnitelma Sastamalan perhekeskuksesta; suunnitelmassa huomioidaan viestintä ammattilaisille sekä kuntalaisille.

Sastamalan kaupungin asukaslehti

- Lehdessä tiedotetaan perheiden palveluiden ajankohtaisista asioista

Wilma-sovellus

- Perheet tavoitetaan hyvin Wilman kautta
- Wilmaa hyödynnetään palveluista tiedottamiseen

Arviointi

Viestintä lapsiperheille palveluista on ollut haastavaa hyvinvointialueuudistuksen mukanaan tuomien muutosten aikana, mutta hyvinvointisuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet on lähes toteutettu muuttuvassa toimintakentässä

Elintapaohjaus

**Ennaltaehkäisevä
mielenterveys- ja
päihdetyö**

Työikäisten hyvinvointisuunnitelman

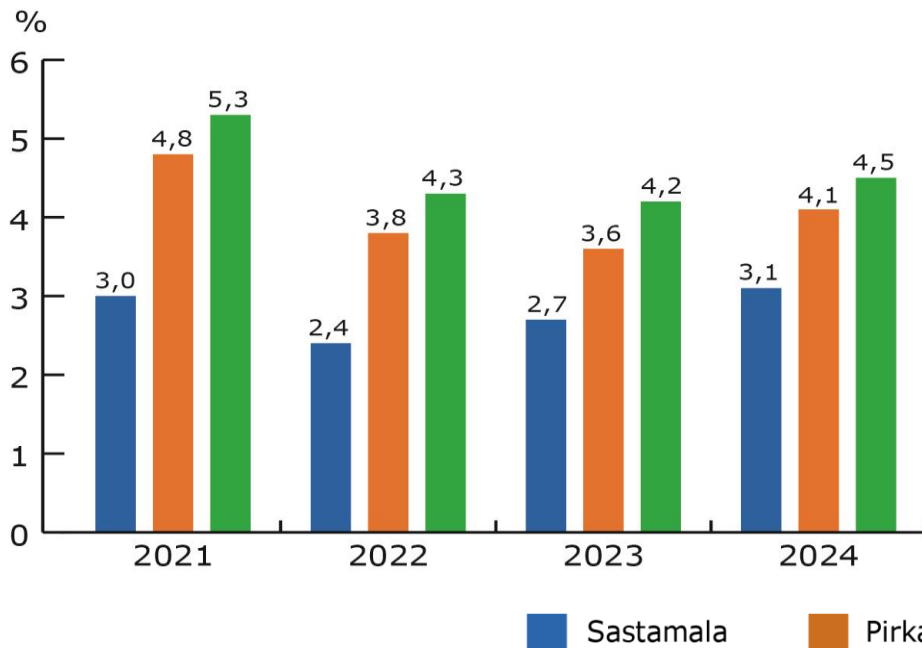
Painopisteet 2021-2024

**Työllisyys ja
työkykyisyys**

**Osallisuus ja
elämänhallinta**

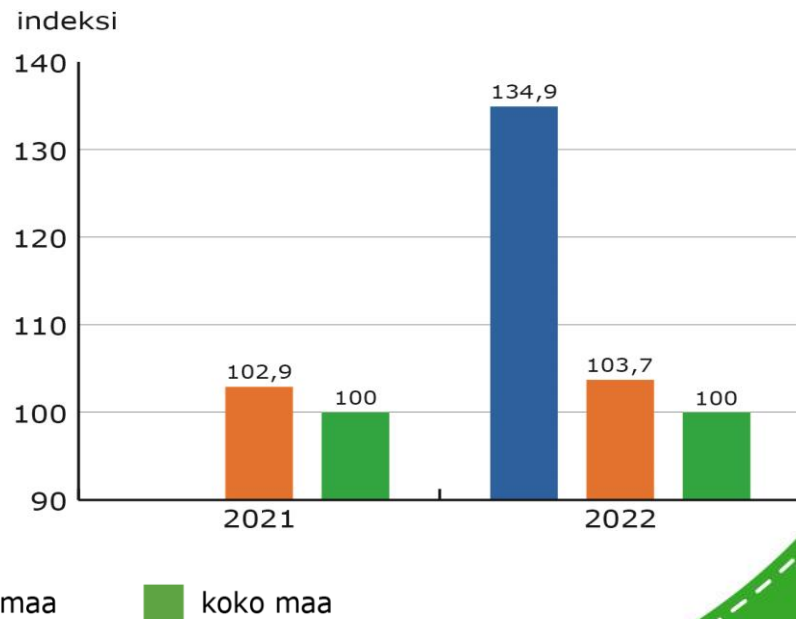
Työikäisten indikaattorit

Vaikeasti työllistyvät 15-64 -vuotiaat
rakennetyöttömyys

Lähde: Sotkanet 3071

Työkyvyttömyysindeksi
ikävakioitu

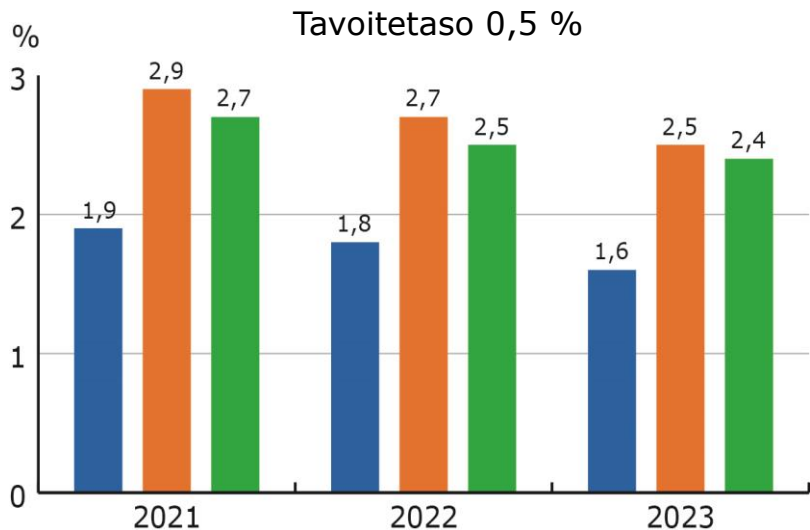

Lähde: Sotkanet 5663

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat

prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Lähde: Sotkanet 234

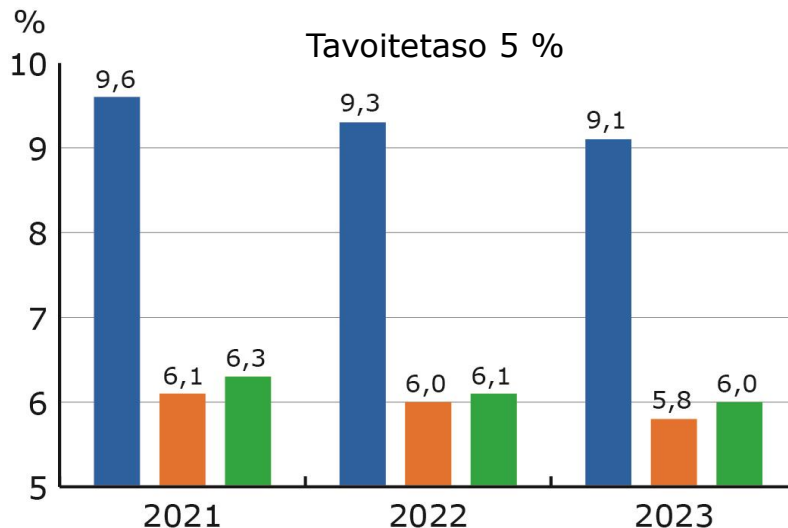
■ Sastamala

■ Pirkanmaa

■ koko maa

Työkyvyttömyyseläkettä pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat

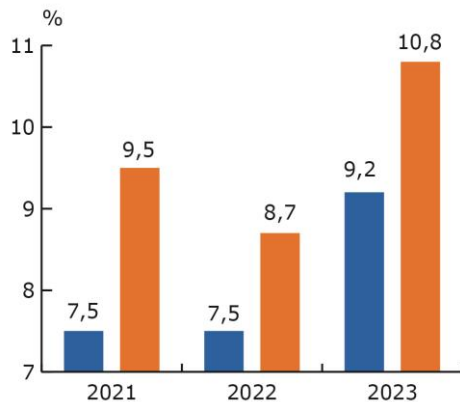
prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

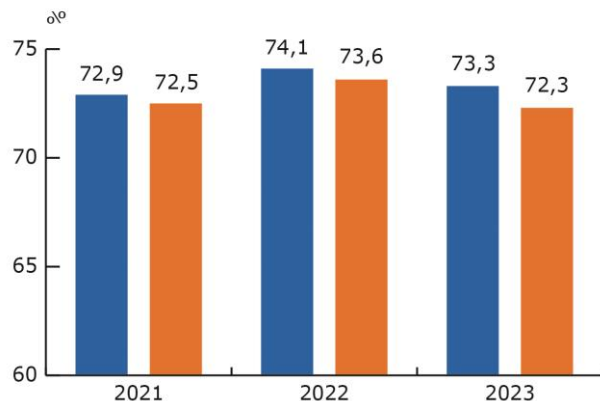
Lähde: Sotkanet 306

Työllisyys

Työttömyysaste 18-64 -vuotiaat

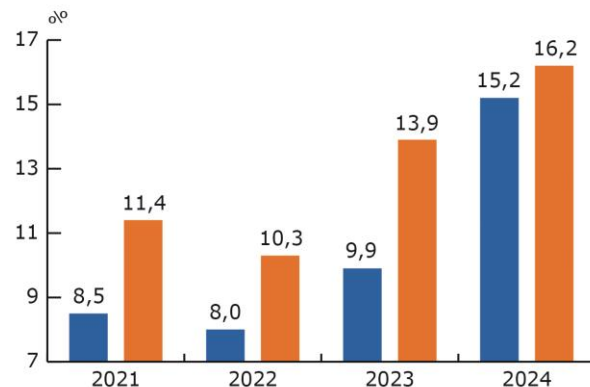

Työllisyysaste 18-64 -vuotiaat

■ Sastamala ■ Pirkanmaa

Alle 25-vuotiaat työttömät
prosenttiosuus alle 25-vuotiaiden työvoimasta

Lähde: työllisyyskatsaus.fi

Tavoitteena

1. Elintapaohjauksen palvelu-
tarjottimen ja palveluketjujen
valmistelu

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Ei erityisiä nostoja jatkotyöskentelyyn

PirSote -hanke

- Hanke valmisteli
hyvinvointialueuudistusta
- Sastamalan kaupunki oli mukana
elintapaohjauksen palvelutarjottimen
valmistelussa

ELINTAPOHJAUS

Työskentely valtuustokaudella

Digi- ja väestötietoviraston palvelutietovaranto

- Sastamalan kaupungin hyvinvointia tukevat palvelut
löytyvät kuvattuina täältä
- Linkittyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen
elintapaohjauksen palvelutarjottimelle kuntakohtaisina
palveluina

**Hyvinvointisuunnitelman
valmistelutyöt**

Tunnistettu kunnan tehtäviä osana elintapaohjausta

Arviointi

Pirkanmaan hyvinvointialue julkaisi Hyvinvointia elintavoilla -sivuston. Sastamalan kaupungin verkkosivuilta löytyy linkitys sivustolle ja Sastamalan kaupungin tarjoamat hyvinvointia tukevat palvelut on kuvattu palvelutietovarantoon, josta on integraatio Pirkanmaan hyvinvointialueen Hyvinvointia elintavoilla -sivustolle.

Tavoitteena

1. Julkisten työvoimapalvelujen uudistaminen
2. Työkäisten työkyvyn arviointi ja kuntoutuspalveluiden uudistaminen
3. Osaamisen kehittäminen työelämälähtöisesti

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Työllisyyden tukeminen ja edistäminen sekä vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien muu tukeminen ovat keskeisiä asioita hyvinvoinnin näkökulmasta jatkossa.

Työskentely valtuustokaudella

SASKY:n ja työllisyyspalveluiden yhteistyö

- Sastamalan koulutuskuntayhtymä ja Sastamalan työllisyyspalvelut ovat yhdessä pilotoineet useita koulutuksia
- "Kohti ammatillista koulutusta", "Uusia osaajia" ja "AOY –ammattilinen osatutkinto yksilöllisesti"
- Tutkintoon valmentavaa koulutusta on järjestetty tilapäistä suojelua saaville eli ukrainalaisille

JOTPA-valmennus

- Sastamalan opiston ja työllisyyspalveluiden yhteishanke työelämän ulkopuolella oleville

TYÖLLISYYS JA TYÖKYKYISYYS

Työllisyyden kuntakokeilu

- Sastamalan kaupunki oli mukana työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa 1.3.2021 alkaen
- Läntisen Pirkanmaan työllisyysalue aloitti toimintansa 1.1.2025

Työttömien terveystarkastukset

- Työllisyyspalveluilla systemaattiset käytänteet palveluun ohjaamisessa

Pirkanmaan työkykyhanke

Arviointi

Julkisten työvoimapalveluiden uudistaminen toteutui suunnitelman mukaisesti. Osana valmistelutyötä on tehty yhdyspintatyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa työkyvyn arvioinnin ja kuntoutuspalveluiden kehittämiseksi. Työllisyyden ydinluvut ovat olleet esimerkiksi Pirkanmaan keskiarvoja paremmat Sastamalan osalta.

OSALLISUUS JA ELÄMÄNHALLINTA

Tavoitteena

1. Sosiaalipalveluiden asiakasraati
2. Kansalaistaitojen/elämänhallintataitojen parantaminen
3. Harrastus- ja vapaa-ajantoimintoihin aktivoiminen
4. Palvelujen saatavuus ja saavutettavuus/palvelujen tarve kuntaan muuttaville

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Osallisuuden edistäminen on tärkeää huomioida teemana myös tulevassa hyvinvointisuunnitelmassa.

Osallisuuden kokemus edistää turvallista arkea niin yksilön kuin yhteisönkin näkökulmasta ja vähentää syrjäytymistä.

Työskentely valtuustokaudella

Sosiaalipalvelujen asiakasraati

- Ei toteutunut Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystieteiden alueuudistusta, koska ei ollut riittävästi osallistujia
- Muita kuntalaisia osallistavia toimenpiteitä on toteutunut; asukasillat ja osallistuva budjetointi

Sähköinen osallistumisalusta

- Käyttöönoton valmistelu aloitettiin vuonna 2024

Yhteisöneuvonta

- Pirkanmaan hyvinvointialueen konsepti, jossa Sastamalan kaupunki on mukana
- Aloitti toimintansa Sastamalassa lokakuussa 2024

Ohjaamo

- Nuorille suunnattu matalan kynnyksen kohtaamispaikka
- Aloitti toimintansa tammikuussa 2025 työllisyyspalveluiden koordinoimana

Sastamalan opisto

- Opiston aktiivimaksuilla tavoitettiin satoja opiskelijoita vuosittain koko tarkastelujakson ajan

Kotoa kohti -hanke

- Läntisen Pirkanmaan hanke alkoi vuonna 2024

Kotoutumisohjelma vahvistettiin 2024

Kansainvälisyys- ja kotouttamiskoordinaattori

- Tehtävä perustettiin Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueella

Arviointi

Jokaista asetettua tavoitetta on edistetty suunnitelmakaudella. Hyte-kertoimessa asiakasraadien pistemäärä korjaantui. Harrastus- ja vapaa-ajantoimintoihin panostaminen on näkynyt systemaattisina toimina koko tarkastelukauden ajan.

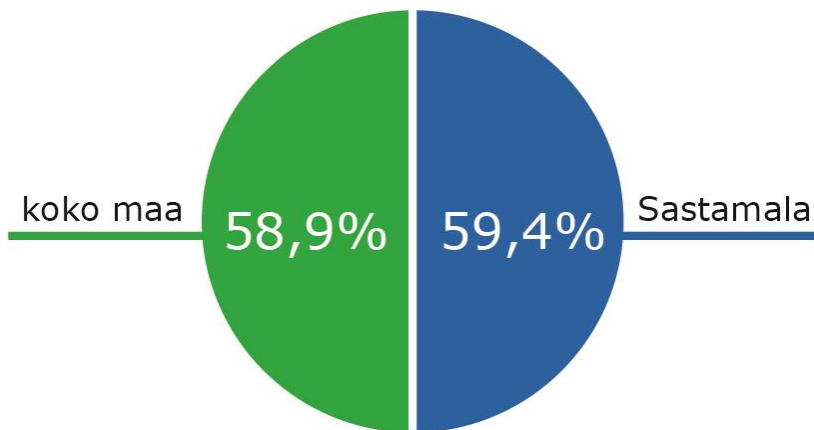
Kotoutujien hyvinvoinnin edistämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota kauden loppupuolella.

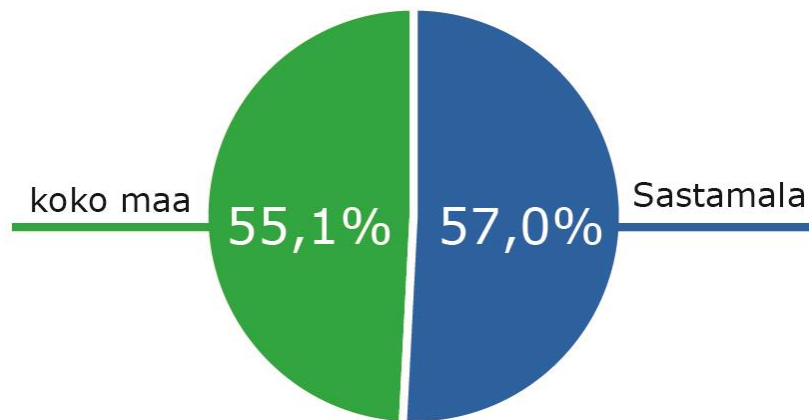
Työikäisten ja ikääntyneiden indikaattorit

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa

2017

2021

Tavoitteena

1. Mielenterveyden edistäminen mielenterveystaitoja vahvistamalla
2. Päihdehaittojen vähentäminen

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Mielen hyvinvoinnin edistämisen teeman tarkastelu myös tulevan valtuustokauden hyvinvointisuunnittelussa.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman v. 2025-2028 toimenpiteiden toteuttaminen arjessa.

Työskentely valtuustokaudella

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä

- on koordinoanut aktiivisesti Sastamalan kaupungin alueella tapahtuvaa poikkihallinnollista yhteistyötä

ENNALTAEHKÄISEVÄ MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖ

**Sastamalan kaupunki on
Hyvän mielen työpaikka**

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

- Perustuu Pirkanmaan ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysiin
- Kaupunkitasoinen suunnitelma on vahvistettu sivistyslautakunnassa tammikuussa 2025
- Asetettu tavoitteet ehkäisevän päihdetyön systemaattiselle kehittämiselle

Arviointi

Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin (11/2023) mukaan Sastamala on 50 prosentilla arvioiduista osa-alueista kohdassa ”hyvä” tai ”kehittyvä” ja 50 prosentilla kohdassa ”kehittyvä”.

Sastamalan kaupungin mielen hyvinvoinnin haasteista johtuvat sairauspoissaolot ovat vähentyneet tarkastelujakson aikana.

Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysi

Tavoitetila HYVÄ		
Tilanne 11/2023	Tilanne 11/2023	Tilanne 11/2023
Alkava Strateginen orientaatio - Kehittyä vahvistettavan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman myötä - Keskeiset haasteet on tunnistettu, laadittu tavoitteet ja toimenpiteet Hyvinvointi - Laajennetaan ept:n tarkastelu myös fyysiseen terveyteen Riskien ja riskiryhmien tunnistaminen - Olemme tunnistaneet keskeiset riskit ja riskiryhmät sekä laatineet niille tavoitteita ja toimenpiteitä osana ept:n suunnitelmaa - Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena lukukaudelle 2024-2025 on ”kohti nikotiinittomuutta” Tavoitteiden täsmällisyys ja mitattavuus - Riskit ja riskiryhmät on tunnistettu ja niille on laadittu realistisia tavoitteita Tiedolla johtaminen - Strategiset linjaukset pohjautuvat pääosin tutkimustietoon tai teoriaan käytännön vaikuttavuudesta - Osana ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaa on kerätty kokemustietoa asukkailta - Toimenpiteiden vaikuttavuuden mittausta parannetaan, koska tavoitteille määritellään mitattavat mittarit	Kehittyvä Tavoitteiden täsmällisyys ja mitattavuus - Tavoitteet ovat täsmällisiä (kohderyhmä, muutos, aikataulu), mutta eivät ole kaikilta osin mitattavissa - Tavoitteet ovat täsmällisiä (kohderyhmä, muutos, aikataulu) ja tarkasti kirjattuja. Kaikki tavoitteet ovat mitattavissa Yhteistyö ja kumppanuudet - Toteutamme kunnan ept-strategiaa tiiviissä yhteistyössä kaikkien sidosryhmien kanssa - Lisättävä vuoropuhelua seurakuntien ja järjestöjen kanssa - Tunnistettava sidosryhmät paremmin Ehkäisevän päihdetyön eriarvoisuuden tunnistaminen ja aseointi - Ehkäisevän päihdetyön tavoitteita tullaan nostamaan myös osaksi 2025 päätöksentekoon menevää hyvinvointisuunnitelmaa. - Osana hyvinvointisuunnittelua päivitetään myös tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka tukee eriarvoisuuden tunnistamista Ehkäisevän päihdetyön resurssit - Ept:n on jo nyt osoitettu resursseja ja sitä toteutetaan toimialoilla - Hyvinvointityö on organisoitu uudelleen vuonna 2024 ja myös hyvinvointityön monialaisissa työryhmissä käsitellään ehkäisevää päihdetyötä.	Hyvä Ehkäisevän päihdetyön tavoitteiden seuranta, arviointi ja raportointi

Toimintakykyisyys

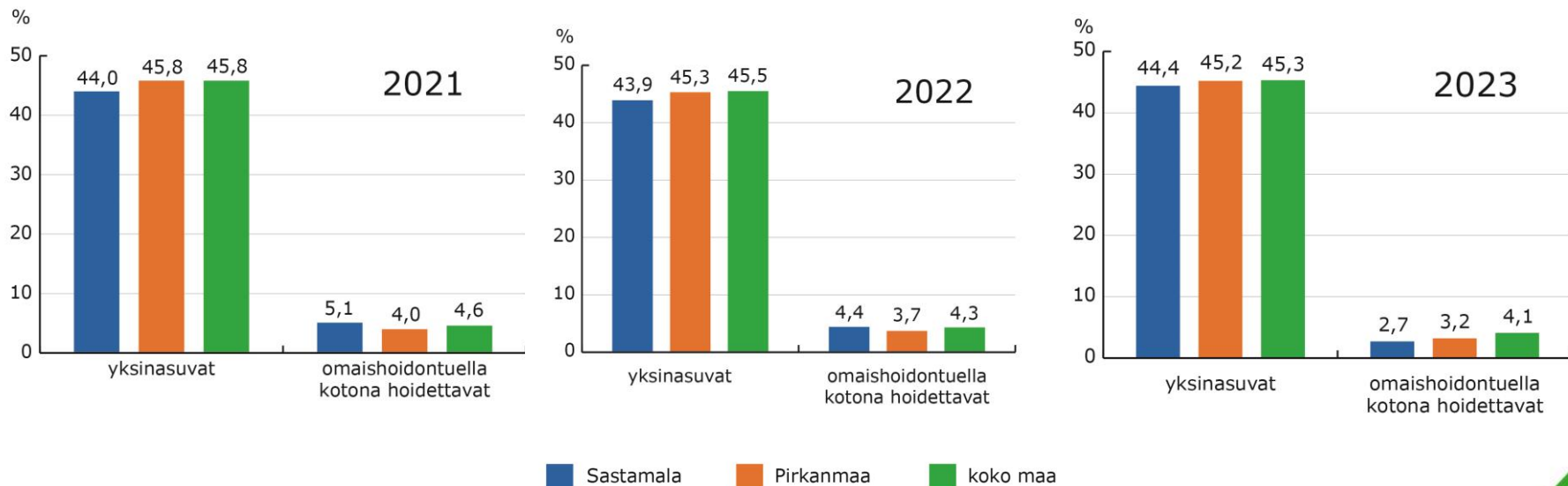
**Liikkumista tukeva
ympäristö**

Osallisuus

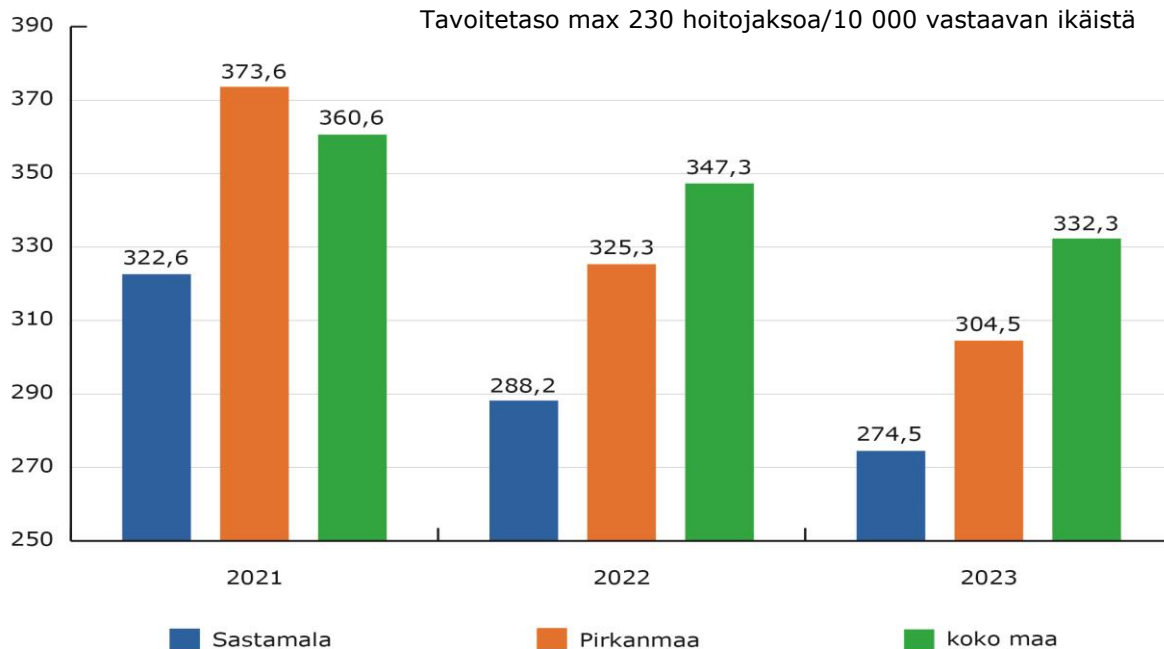
Ikääntyneiden indikaattorit

Yksinasuvat 75-vuotta täyttäneet, prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä sekä omaishoidontuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä.

Ikääntyneiden indikaattorit

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65-vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön

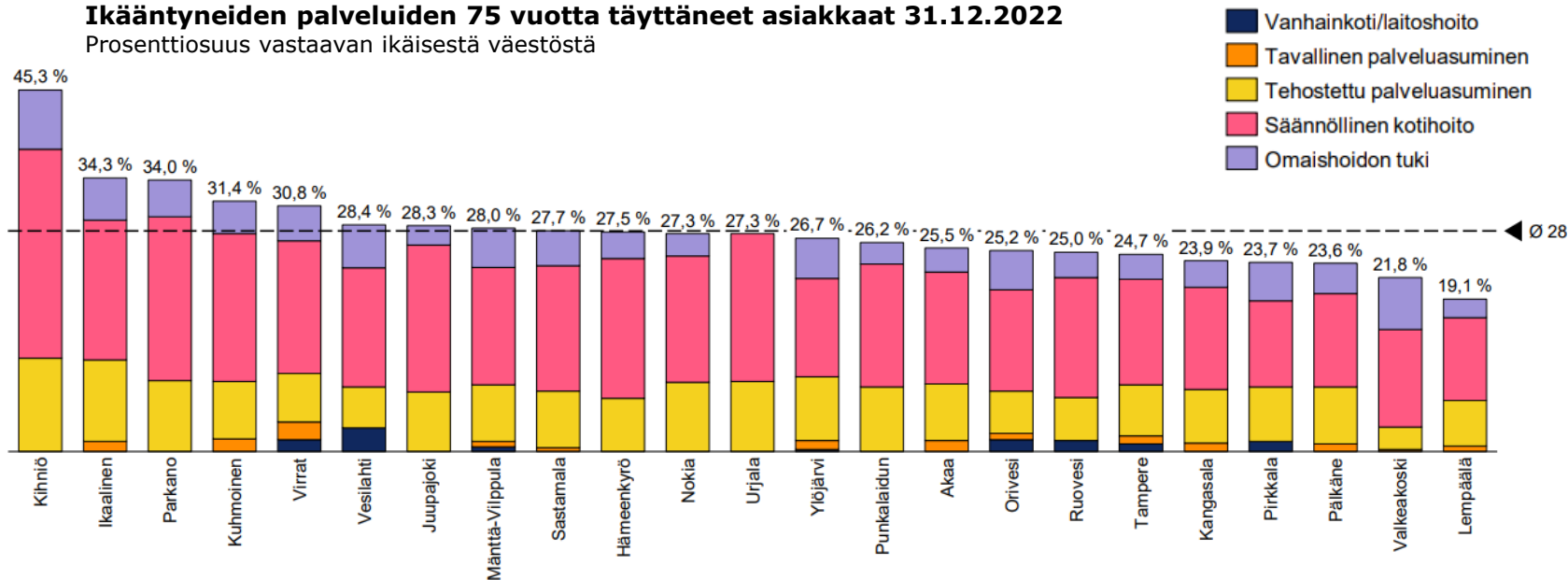

Lähde: Sotkanet 3959

Lähtötilanne palvelujen peittävyyksissä hyvinvointialueen käynnistyessä

Ikääntyneiden palveluiden 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12.2022

Prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä

Tavoitteena

1. Ikääntyneiden elintapa-ohjauksen palveluketjun valmistelu
2. Oikeanlaisen ravitsemuksen merkityksen esiintuominen toimintakyvyn ylläpitämisessä
3. Päihdehaittojen vähentäminen

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Tunnistetaan vastuut ja tehtävät kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyössä ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Työskentely valtuustokaudella

Matalan kynnyksen tapahtumat

- Palauttaminen takaisin COVID 19 -pandemian jälkeen
- Vanhusneuvoston toripäivä järjestettiin vuosina 2023 ja 2024

Ikääntyneiden omaehtoinen liikkuminen

- Tuettu maksuttomilla kunto- ja liikuntasalivuoroilla sekä eläkeläisille kohdennetulla liikuntatarjonnalla

Seniorimessut

- toteutettiin pääkirjastolla vuonna 2024

Ikääntyneiden liikuntaneuvonta

Pysy pystyssä -ryhmä

- Toteutukset alkoivat vuonna 2023

Vanhusneuvosto

- Sastamalan ruoka- ja puhtauspalveluiden, Servin, edustaja on kaupunginhallituksen nimeämänä jäsenenä vanhusneuvostossa

TOIMINTAKYKYISYYS

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

- Eläkeläisillä oma kokonaisuus suunnitelmassa vuosille 2025-2028

Vireyttä seniorivuosiin - ikääntyneiden ruokasuositus

- Ajankohtaisen tiedon jakaminen vanhusneuvostossa ja Seniorimessuilla

Arviointi

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaosuus on palvelutarvelähtöinen ja painopiste on sosiaali- ja terveysten palveluiden piirissä olevissa asiakkaissa, mikä vaikeuttaa arviointityötä.

Tavoitteena

1. Osallisuuden vahvistaminen
2. Sähköisten palveluiden hyödyntäminen
3. Kulttuuriosallisuuden lisääminen

Työskentely valtuustokaudella

Eläkeläisjärjestöjen järjestöavustukset

- Sastamalan kaupungin talousarviossa on varattu vuosittain määräraha yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukemiseksi

Vanhusneuvosto

- Osallistunut kulttuurisuunnitelman laadintaan
- Neuvoston edustaja on ollut mukana uimahallin suunnittelutyöryhmässä, kaatumisen ehkäisyn sekä omannäköisen elämän työryhmissä

Ehdotukset jatkotyöskentelyyn

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimessa on asetettu yksi tavoite kulttuurille:

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä eli kunnalla käytössä pysyvä käytäntö, jolla kunta mahdollistaa tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa, esimerkiksi kulttuuriluotsi tai -kaveritoiminta.

Selvitetään mahdollisuudet kulttuuriluotsi tai -kaveritoiminnan aloittamiseksi kohderyhmänä ikääntyneet.

OSALLISUUS

Poikkihallinnollinen yhteistyö

- Ikääntyneiden kulttuuriosallisuuden lisäämiseksi alkoi

Sastamalan opisto

- Opiston kurssitarjonta tukee ikääntyneiden digiosallisuutta ja ehkäisee digisyrjäytymistä

Kirjastot

- Tarjotaan mahdollisuus käyttää tietokonetta

Arviointi

Ikääntyneiden osallisuuden edistäminen on nähty merkityksellisenä koko tarkasteluajanjakson ajan.

Tästä konkreettisina esimerkkeinä vanhusneuvoston tärkeä rooli vaikuttamistoimielimenä ja eläkeläisjärjestöille myönnettävät järjestöavustukset.

Tavoitteena

1. Julkinen liikenne/palveluliikenne mahdollistaa harrastusten, palveluiden ja osallisuuden saavuttamisen
2. Iäkkäät ovat mukana asumisympäristöjen kehittämisessä ja asuminen ja elinympäristö tukevat itsenäistä selviytymistä

Ehdotukset jatko työskentelyyn

iäkkäiden osallisuuden lisääminen
asuin ympäristöjen kehittämisessä

Työskentely valtuustokaudella

Esteettömyyskartoitus

- Tilakeskus toteutti kartoituksen syksyllä 2024
- Kartoituksesta kerrottiin etukäteen vanhusneuvostolle
- Tulokset raportoitiin vanhusneuvostolle

Uimahallin suunnittelu

- Suunnitelmia on esitelty vanhusneuvostolle
- Vanhusneuvoston jäsenet ovat olleet nimettyinä suunnitteluryhmässä

LIKKUMISTA TUKEVA YMPÄRISTÖ

Palveluliikenne

- Toiminnan esittely toteutettiin vanhusneuvoston toripäivän sekä Seniorimessujen yhteydessä vuonna 2024
- Pirkanmaan hyvinvointialueen liikkumisen tuen tiimi oli mukana esittelyssä

Arviointi

Asetetut tavoitteet ovat laajoja ja varsinaisia indikaattoreita, joilla vaikuttavuutta voitaisiin mitata, ei ole saatavilla.

